

KYMENLAAKSON AMMATTIKORKEAKOULU

Sosiaalian koulutusohjelma

Anitta Eskola

TARINOITA VENÄLÄISTAUSTAISTEN NUORTEN HYVINVOINNISTA -
”*SYYYÄ, URHEILLAN JA PIDETÄÄ MUUTENKI ELÄMÄ TERVEENÄ*”

Opinnäytetyö 2014

TIIVISTELMÄ

KYMENLAAKSON AMMATTIKORKEAKOULU

Sosiaali- ja terveysala

ESKOLA, ANITTA

Tarinoita venäläistaustaisten nuorten hyvinvoinnista –
”syyää, urheillaan ja pidetään muutenkin elämä terveenä”

Opinnäytetyö

38 sivua + 8 liitesivua

Työn ohjaaja

Minna Veistilä, yliopettaja

Huhtikuu 2014

Avainsanat

hyvinvointi, venäläistaustainen, nuori, narratiivisuus

Opinnäytetyön tarkoituksena oli selvittää, minkälaiseksi venäläistaustaiset nuoret arvioivat hyvinvointinsa. Lisäksi opinnäytetyön päämääränä oli selvittää, mistä venäläistaustaisten nuorten hyvinvointi koostuu ja mitkä asiat vaikuttavat venäläistaustaisten nuorten hyvinvointiin.

Opinnäytetyössä sovellettiin laadullisen tutkimuksen menetelmiä. Aineistonkeruumenetelmänä käytettiin narratiivista tutkimusmenetelmää ja kerättyjen tarinoiden analysointiin sisällönanalyysimenetelmää. Tarinat kerättiin viideltä Kymenlaaksossa asuvalta venäläistaustaiselta nuorelta. Tarinoiden analyysissa teoreettiseksi pohjaksi oli valittu Erik Allardtin hyvinvointiteoria.

Tulosten mukaan nuoret kokivat tämän hetkisen hyvinvointinsa hyväksi. Nuorten perustarpeet ovat tyydyttyjä, he toteuttavat itseään ja ovat osa yhteisöä. Lisäksi nuoret kokevat saavansa arvostusta muilta yhteisön jäseniltä. Nuorten tarinoissa ilmeni kuitenkin asioita, jotka ovat aikaisemmin horjuttaneet nuorten hyvinvointia. Näitä asioita olivat yksinäisyys, kiusaaminen ja suomen kielen oppimisen vaikeus.

Johtopäätöksistä ilmenee, että nuoret liittävät hyvinvointiinsa vahvasti sosiaaliset suhteensa. Perhe ja ystävät toimivat nuorten hyvinvoinnin tärkeimpinä tukipilareina. Sosiaalisten suhteiden lisäksi nuorten hyvinvointi koostui itsensä toteuttamisesta, eli harrastuksista ja koulunkäynnistä.

ABSTRACT

KYMENLAAKSON AMMATTIKORKEAKOULU

University of Applied Sciences

Social Services

ESKOLA, ANITTA

Stories of Young People with a Russian Background about Their Well-being –“Eating, Doing sport and Having a Healthy Life”

Bachelor's Thesis

38 pages + 8 pages of appendices

Supervisor

Minna Veistilä, Principal Lecturer

April 2014

Keywords

well-being, Russian background, young people, racism

The purpose of this work was to study how the young people with a Russian background perceive their well-being. The aim of this study was also to discover what the well-being of the youth consists of and what the factors that affect it are.

In this study the methods of the qualitative research were applied; the narrative research method was used for material gathering, and a content analysis method for analysing the collected stories. The stories were collected by five young people with a Russian background living in Kymenlaakso. The welfare theory of Erik Allard was applied as a theoretical background for an analysing of the collected stories.

The results of this study show that young people perceive their current welfare being good. Young people's basic needs are satisfied; they can fulfil themselves and they feel like being a part of the community. In addition, they feel to receive an appreciation of other community members. However, these stories reveal some factors that have previously undermined the well-being of young people. These factors are loneliness, bullying, and difficulties in learning the Finnish language.

The conclusions show that young people strongly associate their well-being with social relationships. Family and friends play an important role in supporting the welfare

of these young people. Besides social relationships, the welfare of young people is consisted of the personal fulfilment, hobbies and studies.

SISÄLLYS

TIIVISTELMÄ

ABSTRACT

1	JOHDANTO	7
2	EMPOWERMENT OF FAMILIES WITH CHILDREN–HANKE	7
	2.1 Hankkeen tiedot	8
	2.2 Tutkimustyö	8
3	HYVINVOINTI	9
	3.1 Hyvinvointikäsitteen historia	9
	3.2 Allardtin hyvinvointiteoria	12
4	MAAHANMUUTTO	15
	4.1 Tutkimus	15
	4.2 Käsitteistö	16
	4.3 Rasismi	17
5	NUORUUS	19
	5.1 Nuoruus käsitteenä	19
	5.2 Nuoren kehitys	20
	5.3 Nykysuuntauksia	22
	5.4 Nuoren hyvinvointi	23
6	TUTKIMUKSEN TOTEUTTAMINEN	24
	6.1 Tutkimusprosessi	24
	6.2 Tutkimuskysymykset	24
	6.3 Laadullinen tutkimus	25
	6.4 Aineistonkeruumenetelmä ja toteutus	25
	6.5 Analyysimenetelmä ja toteutus	27
	6.6 Tutkimuksen luotettavuus ja eettisyys	28
7	TUTKIMUSTULOKSET	29
	7.1 Elintaso (having)	29

7.2 Yhteisyssuhteet (loving)	30
7.3 Itsensä toteuttaminen (being)	31
8 JOHTOPÄÄTÖKSET	33
9 POHDINTA	36
LÄHTEET	39
LIITTEET	

Liite 1. Tutkimustiedote

Liite 2. Tutkimustiedote venäjänkielisenä

Liite 3. Kutsu väitöskirjatutkimukseen ja suostumuslomake

Liite 4. Kutsu väitöskirjatutkimukseen ja suostumuslomake venäjänkielisenä

1 JOHDANTO

Suomen suurin maahanmuuttajaryhmä ovat venäläiset maahanmuuttajaperheet. Heidän hyvinvoinnistaan ja arjestaan on tosin hyvin vähän tutkittua tietoa. Tämä opinnäytetyö on osa huhtikuussa 2011 aloitettua Empowerment of Families with Children-hanketta. Hankkeen tarkoituksena oli tuottaa uutta tietoa Suomen ja Venäjän perheyön palveluista, osaamisesta ja työmenetelmistä. Tavoitteena oli lisätä tietoa venäläistaustaisten maahanmuuttajien hyvinvoinnista ja arjesta. Hankkeen puitteissa tehtiin väitöskirjatutkimus venäläisten maahanmuuttajalasten ja heidän perheiden hyvinvoinnista. Sosiaalityön väitöskirjatutkimuksen Well-being of Immigrant Families with Russian Background in Finland teki Kymenlaakson ammattikorkeakoulun yliopettaja Minna Veistilä. Sen tarkoituksena oli tutkia venäläistaustaisten maahanmuuttajaperheiden arjen hyvinvointia Suomessa. Tämä opinnäytetyö liittyy Veistilän väitöskirjatutkimukseen.

Opinnäytetyön aiheena on venäläistaustaisten nuorten hyvinvointi. Tarkastelun kohteena on viiden Kymenlaaksossa asuvan venäläisen nuoren hyvinvointi ja se, mistä heidän hyvinvointinsa koostuu. Opinnäytetyö on laadullinen ja sen tutkimusaineisto on hankittu käyttäen narratiivista tutkimusmenetelmää.

Opinnäytetyössä avataan hyvinvointi-käsitettä tarkastelemalla sen historiaa. Tarkoituksena on avartaa näkökulmaa hyvinvointiin ja osoittaa, että jokaisen käsitteen taakse piiloutuvat sillä hetkellä vallitsevat arvot ja tavat. Työssä pohditaan myös nuoruus-käsitettä ja sitä, miten ajan saatossa käsitys nuoruudesta on kehittynyt ja muuttunut. Aikaisemmat teoriat nuoruudesta pohjustavat nykysuuntauksia. Tarkoituksena on luoda kokonaisvaltaisempi kuva nuoruus-käsitteestä. Koska kohderyhmänä ovat maahanmuuttajat ja tarkemmin venäläistaustaiset nuoret, opinnäytetyössä tarkastellaan maahanmuuttoon liittyvää käsitteistöä. Tarkastelun kohteena ovat myös rasismi-käsite ja sen vaikutukset nuoriin ja heidän hyvinvointiinsa.

2 EMPOWERMENT OF FAMILIES WITH CHILDREN–HANKE

Tässä kappaleessa esitellään tarkemmin ”Empowerment of Families with Children”-hanketta, sen tavoitteita ja siihen liittyvää tutkimustyötä. Kappaleessa esitellään myös Minna Veistilän väitöskirjatutkimusta, johon tämä opinnäytetyö linkittyy.

2.1 Hankkeen tiedot

Huhtikuussa 2011 oli aloitettu hanke ”Empowerment of Families with Children”, jonka päätehtävänä oli kehittää venäläistaustaisten perheiden kanssa tehtävää perhetyötä. Hanke rajoittui Kymenlaakson ja Etelä-Karjalan alueisiin. Hankkeen toteuttava yksikkö oli Kotka ja koordinaattorina toimi Palmenia. Hankkeen projektipäällikkö oli Päivi Hännikäinen. Yhteistyökumppaneita olivat Pietarin valtiollinen yliopisto, Kansainvälisen sosiaalityön keskus, Leningradin oblastin Svetogorskin, Viipurin ja Pikalevon kaupungit, Admiraliteetin kaupunginosa Pietarista, Kotkan, Haminan ja Imatran kaupungit, HY Sosiaalityön laitos sekä Kymenlaakson ja Saimaan ammattikorkeakoulut. (Empowerment of families with children – hankkeen tutkimuksen kuvaus.)

Hankkeen aikana järjestettiin koulutusta sosiaali- ja terveysalan ammattilaisille sekä tuotettiin uutta tietoa venäläistaustaisten perheiden arjesta ja hyvinvoinnista, Suomen ja Venäjän käytännön toimijoiden palveluista sekä osaamisesta. Hankkeen aikana tehtiin myös opintomatkoja Suomeen ja Venäjälle. Hanke päättyi huhtikuussa 2014. (Empowerment of families with children – hankkeen tutkimuksen kuvaus.)

2.2 Tutkimustyö

Projektin aikana tehtiin kyselytutkimus, haastateltiin perhetyöntekijöitä, kehitettiin kulttuuritulkkitoimintaa sekä tehtiin väitöskirja. Kyselytutkimus toteutettiin kyselylomakkeella, joka lähetettiin Väestörekisterikeskuksen poimimalle otokselle. Otos käsitti 1000 Kaakkois-Suomessa asuvaa henkilöä ja sen kriteereinä olivat venäjänkielisyys sekä perheessä asuva alle 18-vuotias henkilö. Kyselyssä aiheina olivat hyvinvointiin ja vastavuoroisuuteen liittyvät asiat. Perhetyöntekijöiden haastattelu tehtiin 40 - 50 perhetyöntekijälle Kymenlaakson ja Etelä-Karjalan alueelta. Haastattelut toteuttivat Kymenlaakson ammattikorkeakoulun opiskelijat. Haastattelun teemoja olivat monikulttuurisen perhetyön osaaminen, menetelmät sekä voimaantuminen ja vastavuoroisuus. Lisäksi hankkeen aikana kerättiin kulttuuritulkin, perhetyöntekijöiden ja perheiden kokemuksia kulttuuritulkkitoiminnasta ja sen vaikutuksista sekä perheiden, työntekijöiden ja tulkin välisestä yhteistyöstä. Tarkoituksena oli kehittää tulkkitoimintaa.

Hankkeen aikana toteutettiin väitöskirjatutkimus ” Well-being of Immigrant Families with Russian Background in Finland”, jonka teki yliopettaja Minna Veistilä. Sen ensimmäisen osan kiinnostuksen kohteena oli lasten ja nuorten käsitys omasta hyvin-

voinnistaan. Toisena osana tutkittiin perheiden hyvinvointia työntekijöiden havainnoinnin kautta. Väitöskirjan kolmannessa osassa tarkastelun kohteena olivat perheiden vanhempien kokemukset hyvinvoinnistaan. Väitöskirjan tutkimuksessa aineiston keruun menetelminä käytettiin sadutusta alle 10-vuotiaiden kanssa, narratiivista tutkimusmenetelmää 10–18-vuotiaiden kanssa, havainnointia, jonka tekee erityisperhe-työntekijä sekä haastattelua perheiden kanssa. (Empowerment of families with children – hankkeen tutkimuksen kuvaus.)

3 HYVINVOINTI

Hyvinvointi-käsite on monimuotoinen ja sille löytyy kirjallisuudesta useita määritelmiä. Se on aikojen saatossa kokenut myös paljon muutoksia eri teorioiden kehittyessä. Hyvinvointitutkimusta on tehty niin psykologisesta kuin myös sosiologisesta näkökulmasta. Läheisesti hyvinvointitutkimukseen liittyy myös elämänlaadun tutkimus sekä terveystutkimus. Läheisiä käsitteitä hyvinvoinnille ovat elämänlaatu ja terveys. Yhteistä määritelmille on se, että puhutaan positiivisesta tai negatiivisen puuttumisesta. Näkökulmat vaihtelevat subjektiivisen ja objektiivisen hyvinvoinnin välillä. Hyvinvointitutkimus on moninainen ja edellyttää tekijältään käsitteiden tarkkaa määrittelyä ja rajausta. (Konu 2002.) Tässä kappaleessa käsitellään hyvinvointitutkimuksen kehittymistä, hyvinvointikäsitteen historiaa ja sen eri vaiheita ja ilmenemismuotoja sekä erilaisia näkökulmia hyvinvointiin. Kappaleen lopussa esitellään Erik Allardtin hyvinvointiteoriaa, joka toimii teoreettisena pohjana venäläistaustaisten nuorten hyvinvointia tarkasteltaessa.

3.1 Hyvinvointikäsitteen historia

Tässä kappaleessa tarkastellaan hyvinvointi-käsitteen kehittymistä. Kappaleen tarkoituksena on avartaa näkökulmaa hyvinvointiin ja siihen, miten se näyttäytyy nykypäivänä. Se osoittaa, että jokaisen käsitteen taakse piiloutuu sillä hetkellä vallitsevat arvot, tavat, kulttuuri ja yhteiskunnalliset olotilat.

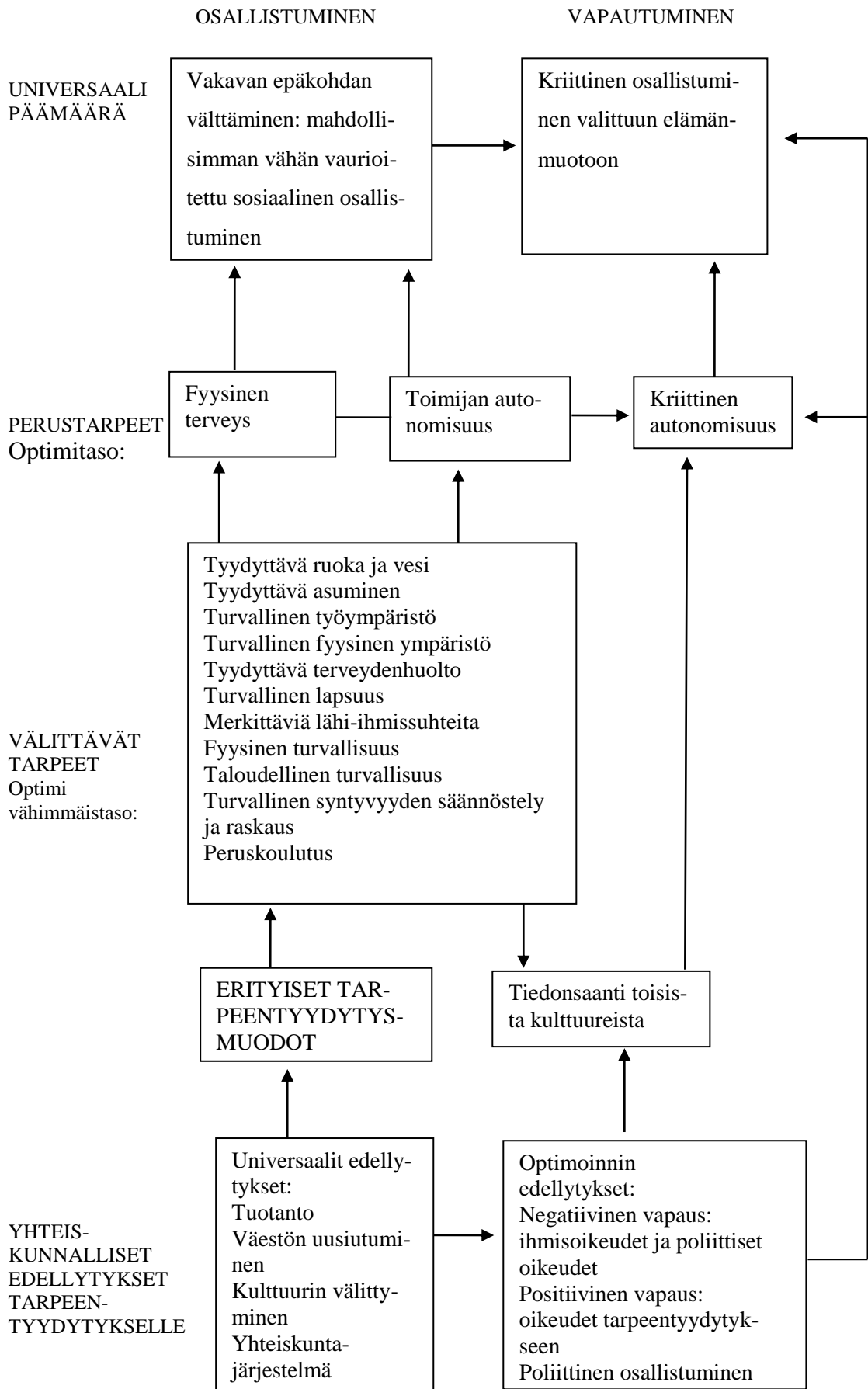
1700-luvulla alkoi aikakausi, jolloin moraalisten arvojen yläpuolelle alkoi nousta markkinatalouden kannatus. Aineellinen hyvinvointi käsitettiin keskeisimpänä hyvinvoinnin osatekijänä. Ajateltiin, että kotitalouden saamat tulot ja bruttokansantuote mitaavat paremmin ihmisten hyvinvointia kuin perinteiset moraaliset arvot. Ajatuksen taustalla oli se, että ihmisten ostamat tuotteet ja palvelut tuottavat hyvinvointia ja tyy-

dyttävät ihmisten tarpeet. Aineellista hyvinvointia kuvaavat mittarit jättävät kuitenkin ulkopuolelleen vapaa-ajan, sosiaaliset suhteet ja ympäristön, joiden merkitystä ihmisten hyvinvoinnin taustalla ei voida sivuuttaa. (Saari 2006, 93–94.)

1950-luvulla aineellisen hyvinvoinnin mittarit alkoivat saada kasvavaa kritiikkiä toimivuudestaan ja virallistettiin näkemys sosiaali-indikaattoreista (Saari 2006, 94–95). Sosiaali-indikaattorit ovat muuttujia, jotka kuvaavat yhteiskunnan tilaa (Allardt 1980, 17). Tällaisia muuttujia ovat Saaren mukaan (Saari 2006, 95–96) terveys, ravitsemus, asuminen, työ, koulutus, sosiaaliturva, vapaa-aika ja ihmisoikeudet. Voitaisiinkin sanoa, että aikaisempien markkinatalouden ”kovien” mittareiden rinnalle alkoivat rantautua pehmeämmät arvot ja mittarit kuvaamaan ihmisten ja yhteiskunnan hyvinvointia.

1980-luvulla uusioikeiston nousu politiikassa sekä relativismin nousu yhteiskuntatieteissä käänsivät ihmisten katseet takaisin aineellisten hyvinvointimittareiden puoleen. Poliittisessa kentässä nähtiin, että bruttokansantuote ja kotitalouksien tulot riittävät kuvaamaan hyvinvointia ja sosiaali-indikaattorit ovat tarpeettomia. Yhteiskuntatieteissä vallitsi taas ajatus, että hyvinvointikäsitteen perustana eivät voi toimia yhteiset arvot. Yhteistä tälle paluulle aineellisten hyvinvoinnin mittaamiseen oli pelko, että hyvinvoinnin määrittelystä tulisi valvonnan väline (Saari 2006, 95–96.)

1990-luvulla alettiin jälleen korostaa pehmeämpiä arvoja ja mittareita hyvinvoinnista puhuttaessa. Tämä lähti liikkeelle, kun moraalifilosofi Len Doyal ja taloustieteilijä Ian Gough julkaisivat yhdessä teoksen ” A Theory Of Human Need”. Teoksessa Doyal ja Gough määrittivät hyvinvointikäsitteen ottaen huomioon sekä aineellisen hyvinvoinnin mittarit että sosiaali-indikaattoreihin perustuvat mittarit. He näkivät, että elämän hallinta ja terveys olivat perustarpeita, joihin linkittyvät muut hyvinvoinnin indikaattorit. Maslow’n tarvehierarkiateorian mukaisesti he ajattelivat, että ihmisen perustarpeet tulee tyydyttää ennen henkisten tarpeiden tyydyttämistä. He olivat linkittäneet hyvinvointikäsitteeseen myös aikaisemmista hyvinvointikäsitteistä poiketen yhteiskunnalliset ja sosiaaliset elementit. (KUVA 1; Saari 2006, 96.)

Kuva 1. Doyalin ja Goughin hyvinvointiteoriaa havainnollistava yhteenvetokuvio (Saari 2006, 96)

Doyalin ja Goughin teoria on ollut vaikuttava hyvinvointi-keskustelussa. Sen pohjalta on yritetty kehittää talouskasvun mittareita, jotka kattaisivat laajemmin hyvinvoinnin kuvan. Esimerkki tällaisesta on USA:ssa kehitetty GPI (genuine progress indicator) eli aidon kehityksen mittari. GPI:n tarkoitus oli korjata bruttokansantuotteeseen rikollisuuden aiheuttamat kustannukset, lisätä kotitaloustyön ja kolmannen sektorin arvon sekä vapaa-ajan arvon. Tavoitteena oli luoda sellainen mittari, joka kuvastaisi kansalaisen käsitystä hyvinvoinnista. Ongelmana tässä, kuten muissakin taloudellisissa mittareissa, on se, että ne kuvaavat ainoastaan aineellista hyvinvointia ja jättävät huomiotta sellaisia tekijöitä, jotka eivät ole mitattavissa rahassa. Yksinomaan taloudelliset mittarit eivät siis riitä kuvastamaan täydellisesti kansan hyvinvointia (Saari 2006, 100–101.)

1970- ja 1980-luvulla vallitsi liberalistinen individualismin aate, joka toimi pohjana sosiaali-indikaattoreille sekä taloutta kuvaaville mittareille. Se sisälsi ajatuksen hyvinvoinnista, jossa pääpainona olivat vapaus, resurssit, autonomia, itsensä toteuttaminen sekä valinnan mahdollisuus. Yksilön hyvinvointi on vapautta toteuttaa itseään. Tällaisen hyvinvointikäsitteen kehittämiseen olivat vaikuttaneet Abraham Maslow ja Clayton Alderfer tarvehierarkiateorioillaan sekä heidän joukossaan myös sosiologi Erik Allardt (Saari 2006, 103–104.)

3.2 Allardtin hyvinvointiteoria

Erik Allardtin hyvinvointiteoria on lähtöpisteeltään sosiologinen. Hänen mukaansa hyvinvointi määräytyy historiallisesti, ja se on määritettävä aina uudestaan olosuhteiden muuttuessa (Allardt 1980, 17). Allardt määritteli hyvinvoinnin tarvekäsitteen avulla. Hyvinvointi on sellainen tila, jossa ihmisellä on mahdollisuus tyydyttää keskeiset perustarpeensa ja niiden tyydyttämättä jättäminen tarkoittaisi huonoja olosuhteita. (Allardt 1980, 21.) Allardt tekee selkeän erottelun käsitteiden hyvinvointi ja onnellisuus (onni) sekä elintason ja elämänlaadun välillä. Hyvinvoinnilla Allardt tarkoittaa pysyvämpää tilaa, joka on objektiivisempi kategoria kuin onnellisuus. Onnellisuus liittyy taas enemmänkin ihmisen subjektiivisiin tunteisiin, jotka ovat hetkellisiä ja katoavaisia. Elintaso-käsitteellä Allardt viittaa tarpeisiin, jotka ovat aineellisia ja persoonattomia. Tällaisia tarpeita ovat esimerkiksi tulot, työllisyys, koulutus jne. Elämänlaatu-käsitteeseen sisältyvät sosiaaliset ja itsensä toteuttamisen tarpeet, joita ei voida määri-

tellä aineellisten resurssien avulla. Allardt on ristiintaulukoinut nämä käsitteelliset erottelut seuraavasti (Allardt 1980, 32–33):

Taulukko 1. Käsitteelliset erottelut ristiintaulukoituna (Allardt 1980, 33)

	Hyvinvointi	Onnellisuus
Elin- taso	Aineellisiin ja persoonattomiin resursseihin perustuva tarpeen tyydytys	Subjektiiiviset tunteet ja kokemukset yksilön materiaalisista ja ulkoisista elinehdoista
Elä- män- laatu	Ihmisten välisiin, ihmisten ja yhteiskunnan sekä ihmisen ja luonnon suhteisiin perustuva tarpeentyydytys	Subjektiiiviset tunteet ja kokemukset suhteesta ihmisiin, luontoon ja yhteiskuntaan.

Allardt painottaa, että hyvinvointi koostuu sekä elintasosta että elämänlaadusta. Molempia voidaan myös mitata ja käyttää tutkimisessa sekä objektiivista että subjektiivista näkökulmaa. Hyvinvointia tutkittaessa on otettava huomioon sekä materiaaliset että ei-materiaaliset perustarpeet. Tyydytetty tarve voi toimia myös itsessään resurssina ja edistää muiden tarpeiden tyydyttymistä. Allardt jakaa tarpeet Maslow'n tarvehierarkia-teorian tavoin puutos- ja kehitystarpeisiin. Puutostarpeita ovat fysiologiset tarpeet, joilla on ylärajansa. Yläraja on saavutettu, kun tarve on tyydytetty. Kehitystarpeet ovat korkealuontoisempia tarpeita, kuten esimerkiksi itsensä toteuttaminen ja yhteisyys, eikä niillä ole ylärajaa. Allardt on tehnyt eron myös tarpeen ja preferenssin välille. Tarpeet ovat sellaisia, joiden minimiä jokaisen nähdään tarvitsevan. Preferenssi on keinotekoinen tarve, joita mainokset ja muoti voivat luoda. (Allardt 1980, 35–39.)

Tarpeet voivat olla sellaisia, että niiden tyydytys määräytyy yksilön omistamien resurssien avulla, käyttäytymisen suhteessa muihin ihmisiin sekä suhteesta yhteiskuntaan. Tarpeiden luonteen perusteella Allardt jakaa hyvinvoinnin kolmeen luokkaan: elintaso (having), yhteisyysuhteet (loving) ja itsensä toteuttaminen (being) (Allardt 1980, 37–38.) *Elintaso* sisältää fysiologisia tarpeita eli sellaisia tarpeita, joita kaikki ihmiset tarvitsevat. Esimerkkejä fysiologisista tarpeista ovat ravinto, neste ja ilma. Elintason osatekijät ovat siis ensisijaisia ja perustavia hyvinvoinnissa. Elintason tyy-

dyttämättä jätetyt tarpeet vaikuttavat ihmiseen kokonaisvaltaisesti ja vaikuttavat myös muihin tarpeisiin. (Allardt 1980, 39–49.)

Yhteisyyssuhteet viittaavat ihmisen tarpeisiin luoda sosiaalisia suhteita, kuulua jäsenenä yhteisöön ja rakkaussuhteisiin. Allardt painottaa yhteisyyden symmetrisyyttä, eli yksilö saa osakseen rakkautta ja huolenpitoa ja puolestaan osoittaa sitä myös muita kohtaan. Suhteiden symmetrisyys toimii edellytyksenä yhteisyydelle. Yhteisyys voi toimia myös resurssina, joka edistää muiden tarpeiden tyydyttymisen. Ero elintason tarpeiden toteutumiseen yhteisyydessä on spontaanisuus ja kielellinen luonne. Yhteisyys vaatii spontaaneja prosesseja voidakseen toteutua, kun taas elintason tarpeita voidaan sosiaalisesti suunnitella. Yhteisyys edellyttää myös pitkäaikaista kielellistä kehitystä. Luodakseen yhteisen todellisuuskäsityksen yksilöiden välille ja näin yhteisyyssuhteita on oltava yhteinen kieli. (Allardt 1980, 39–49.)

Itsensä toteuttaminen on hyvinvoinnin tärkeä osa. Se on muihin luokkiin verrattuna laaja ja vaikeasti mitattavissa. Itsensä toteuttamisen positiivinen puoli on persoonallisuuden kehittyminen ja negatiivinen puoli vieraantuminen. Allardt jakaa itsensä toteuttaminen -kategorian neljään osatekijään: yksilön pitäminen persoonana, yksilön saama arvonto, yksilön mahdollisuus vapaa-ajan toimintaan ja yksilön mahdollisuuksiin poliittiseen osallistumiseen. Yksilön pitämistä persoonana Allardt selittää korvaamattomuus-käsitteen avulla. Yksilö on sitä enemmän persoona, mitä vaikeammin hän on korvattavissa. Korvattavissa oleva yksilö verrataan helposti vaihdettaviin tavaroihin. Toinen osatekijä, arvonto viittaa yksilön kokemaan kunniaan ja kunnioitukseen. Arvonto liittyy kuitenkin aina sosiaaliseen asemaan, statukseen. Yksilön mahdollisuus vapaa-ajan toimintaan, eli tekemisen merkitys näkyy suhteena sosiaaliseen verkostoon kuulumisena. Toiminnan puute on yhteydessä sosiaaliseen eristäytymiseen ja näin toiminnalla on eristäytymistä ehkäiseviä vaikutuksia. Yksilön mahdollisuudet poliittiseen osallistumiseen, eli poliittiset resurssit liittyvät ihmisen mahdollisuuksiin vaikuttaa yleisesti elämäänsä. Poliittiset resurssit antavat yksilölle mahdollisuudet saada ongelmansa käsitellyksi sekä mahdollisuuden vaikuttaa poliittisiin päätöksiin (Allardt 1980, 39–49.)

Myöhemmin Allardt on kehittänyt teoriaansa muun muassa lisäämällä ja muuttamalla hyvinvoinnin osa-alueiden sisältöä. Allardt käsitteli itsensä toteuttaminen -osa-alueetta sosiaalisen identiteetin omaamisen avulla. Allardt näki, että ihmiselle on tärkeää luoda

minäkuva ja elää sen mukaisesti. Myöhemmissä kirjoituksissaan Allardt myös korosti, että molemmat sekä objektiiviset että subjektiiviset indikaattorit ovat tarpeellisia. Hänen mukaansa objektiiviset indikaattorit perustuvat ulkopuolisiin havaintoihin ja subjektiiviset ovat muodostuneet ihmisten omista mielipiteistään ja kokemuksistaan. (Konu 2002.)

4 MAAHANMUUTTO

Tässä kappaleessa esitellään maahanmuuttoon liittyvää tutkimusta. Kappaleessa avataan myös yleisesti ”maahanmuuttaja” ja ”maahanmuuttajataustainen” sekä ”akkulturaatio” ja ”integraatio” -käsitteitä. Lisäksi luvussa määritellään rasismi – käsitettä ja tarkastellaan sen vaikutuksia nuorten hyvinvointiin. Monikulttuuristen perheiden ja etenkin nuorten sopeutuminen suomalaiseen kulttuuriin on läheisesti yhteydessä heidän hyvinvointiinsa.

4.1 Tutkimus

Maahanmuuttoon liittyvät tutkimukset ovat Suomessa lisääntyneet nopeasti 1990-luvulta lähtien. 2000-luvulla maahanmuuttajatutkimukset ovat kasvaneet varsinkin nuorten ja heidän perheidensä saralta. Keskeisiä teemoja maahanmuuttajatutkimuksissa ovat olleet muun muassa integraatio, identiteetti, koulumenestys ja nuorisokulttuuri. Valtaosa tutkimuksista ovat kuitenkin olleet laadullisia, ja näin tiedon yleistäminen on ollut haasteellista. Useimmat tutkimukset on toteutettu Nuorisotutkimusverkoston kanssa yhteistyössä. Tutkimuksissa on tarkasteltu maahanmuuttoa, monikulttuurista työtä, monikulttuuristen nuorten vapaa-aikaa ja nuorisotyöntekijöiden suhtautumista monikulttuurisuuteen. Koulumaailmaa ja integroitumista tarkastelivat väitöskirjoissaan esimerkiksi Alitolppa-Niitamo ja Hautaniemi (2004) sekä venäläisnuorten kieli-identiteettiä Iskanius (2006). Aiheina tutkimuksissa ovat olleet myös integraatio ja akkulturaatio sosiaalipsykologisessa akkulturaatiotutkimuksessa. Tutkimuksia on tehty myös keskittyen perheisiin ja perhedynamiikkaan sekä kouluun ja kasvatukseen (Martikainen & Haikkola 2010, 20–22.)

Tulevaisuudessa maahanmuuttoon liittyvät tutkimukset tulevat laajentumaan ja saamaan yhteiskunnallista mielenkiintoa. Tilastokeskuksen arvioiden mukaan vuoteen 2025 mennessä noin 30 000 nuorena Suomeen muuttanutta ja 80 000 maahanmuuttajan Suomessa syntynyttä lasta saa peruskoulun käytyä. Tämä tarkoittaa sitä, että mel-

kein joka kymmenes peruskoulun päättävä nuori olisi maahanmuuttajataustainen. Luku tulee vaihtelevaan suhteeseen maahanmuuton kasvuun ja laskuun. Maahanmuuttajien lisääntyminen Suomessa vaatii aikaisempaa enemmän tutkimustietoa perheistä, lasten ja nuorten koulutuksesta, mahdollisuuksista ja asemasta sekä maahanmuuttajaryhmien sisäisistä rakenteista ja piirteistä, jotka muovaavat maahanmuuttajien kohtaloa ja määrittelevät heidän asemaansa (Martikainen & Haikkola 2010, 35–37.)

4.2 Käsitteistö

Maahanmuuttajalla tarkoitetaan sellaista henkilöä, joka on syntynyt ulkomailla ja muuttanut Suomeen joko väliaikaisesti tai pysyvästi. Maahanmuuttajataustainen taas on henkilö, joka joko itse tai hänen perheensä on muuttanut uuteen maahan (Martikainen & Haikkola 2010, 10.) Tutkimuksessani venäläisnuoret ovat maahanmuuttajataustaisia. He ovat joko itse muuttaneet perheen mukana Suomeen tai heidän vanhempansa ovat muuttaneet Suomeen ja nuori on syntynyt täällä.

Integraatio on prosessi, jossa maahanmuuttaja sopeutuu uuteen yhteiskuntaan ja kulttuuriin ja päinvastoin yhteiskunta sopeutuu maahanmuuttajaan. Integraatioon vaikuttavat perheen resurssit ja perhemuodot, eri ryhmien vastaanottotavat, lainsäädännölliset ja integraatiopoliittiset tekijät, sosiaalinen pääoma, kielivalinnat, työmarkkinoiden rakenne sekä rasismi ja syrjintä. Näiden tekijöiden lisäksi integraatioon on liitetty kulttuuriset muutokset ja identiteettikysymykset. Nuorilla integraatio vaikuttaa suuresti heidän koulutusvalintoihinsa ja mahdollisuuksiinsa, työllistymiseensä, sosiaalisiin verkostoihinsa sekä näiden kautta myös hyvinvointiinsa. (Martikainen & Haikkola 2010, 10–19.)

Akkulturaatiolla tarkoitetaan ilmiötä, jossa erilaiset kulttuuriset ryhmät ovat jatkuvassa ja välittömässä kontaktissa toisiinsa, jonka seurauksena toisen tai kummankin ryhmän alkuperäisessä kulttuurimallissa tapahtuu muutoksia. Tämän seurauksena muutosprosessiin joutuvat yhteisön sosiaaliset rakenteen, instituutiot, kulttuuriset käytännöt ja tavat. Akkulturaatio on siis eräänlaista kulttuurista siirtoa toisesta kulttuuriryhmästä toiseen. Siirto tapahtuu vanhempien, lapsien ja nuorten sekä yhteiskunnan instituutioiden kautta. Kulttuurin siirrossa on haasteita niin yksilö- kuin perhetasolla. Vaikeuksia akkulturaatioprosessissa voivat olla esimerkiksi suuri tahtiero perheen vanhempien ja lasten kesken. Lapset sopeutuvat ja omaksuvat uuden kulttuurin nopeammin kuin heidän vanhempansa. Lapset ja vanhemmat eivät välttämättä pääse yhteis-

ymmärrykseen siitä, mitä omasta kulttuurista säilytetään ja mitä uutta vastaanotetaan. Tämä voi synnyttää ristiriitoja eri sukupolvien välille. Tässä tulee kuitenkin huomioi-
da, mistä ilmiö johtuu. Ristiriidat ja konfliktit voivat syntyä perheessä akkulturaatio-
prosessin johdosta, perheen elämäntilanteesta, vanhemmuuden toteuttamisen ehdoista
tai nuoruuteen liittyvistä prosesseista. (Martikainen & Haikkola 2010, 45–53.)

4.3 Rasismi

Rasismi on monitasoinen ilmiö, jonka määrittely riippuu sen tarkastelukohteesta. Ra-
sismi voidaan nähdä sosiaalisena toimintana, joka koostuu arkipäivän käsityksistä, so-
siaalisista käytänteistä sekä poliittis-rakenteellisista mekanismeista. Eri tieteenalat
määrittelevät rasismia eri lailla. Osa teorioista määrittelee sen laaja-alaisesti ottaen
huomioon ideologiat, moninaiset ilmenemismuodot ja seuraukset. Osa teorioista taas
pyrkii suppeaan käsittelyyn, joka kattaa aatteet, asenteet ja niihin liittyvän toiminnan.
Yhteistä määritelmille on se, että rasismia koetaan oikeuttavan eriarvoista, alistavaa ja
epätasa-arvoista osallistumis- ja elinmahdollisuutta eri ryhmien välillä. (Souto 2011,
23–24.) Rasismi nähdään siis sellaisina valta- ja alistussuhteita tuottavina ajattelu-
puhe- ja toimintatapoina, joissa jonkun yksilön tai ryhmän ominaisuus esitetään ole-
mukselliseksi ja muuttumattomaksi (Harinen, Honkasalo, Souto & Suurpää 2009,
132).

Rasismi on käsitteenä haasteellinen sen monimuotoisen määrittelyn vuoksi. Se ei ole
pelkästään yksilön ominaisuus vaan olennainen osa yhteiskunnan ajan saatossa muo-
toutuneita rakenteita. Rasismia määrittelyä ohjaavat yhteiskunnalliset valtasuhteet,
jonka seurauksena vähemmistö joutuu vaikenemaan. On siis todettava, että rasismi il-
miönä on ennen kaikkea valkoisen valtaväestön määrittelemä. Näin ollen rasismi ei
ole pelkästään avointa sortoa, vaan vaikeasti tunnistettavissa, pienten tekojen ja pu-
heiden tahatonta seurausta, jossa vähemmistön on haasteellista tuoda näkökulmaansa.
Rasismia haasteet näkyvät myös eroina sukupolvien välisissä kokemuksissa. Nuoret
sukupolvet elävät enemmän monikulttuurisessa yhteiskunnassa ja joutuvat ottamaan
kantaa asiaan kuin vanhempi väestö. (Martikainen & Haikkola 2010, 257–260.) Eriä-
vät mielipiteet rasismia suhteen onkin suurin haaste aikuisten ja nuorten keskuudessa.
Se, mitä monikulttuuriset nuoret kokevat rasismiksi, voi olla tavallista nuorten riitelyä
aikuiselle. Luokittelemme helposti rasismiksi vain äärimmäiset ja näkyvimmit ta-
paukset, kuten väkivallan. Nuorten keskuudessa rasismi voi esiintyä heikommin nä-

kyvin arkipäivisin tavoin, kuten sanomisena, haukkumisena, vitseinä, ilmeinä ja ryhmästä pois sulkemisena. Tällaisen arkipäivän rasismien vaikutukset henkilöön eivät ole kuitenkaan merkityksellisempiä kuin väkivallan kokemusten vaikutukset. (Harinen, ym. 2009, 132.)

Rasismien käsitteleminen esimerkiksi kouluissa ja nuorisotyössä on vaikeaa. Aikuisten on haasteellista tunnistaa rasismien piirteet ja ottaa se puheeksi. Pelkona voi olla asian kärjistäminen ja asioiden pahentaminen entisestään. Myös nuoren on vaikeaa puhua rasismikokemuksistaan aikuiselle. Nuoret mieluummin vetäytyvät ja pyrkivät selviytymään tilanteesta yksin. Selviytymisstrategioinaan voivat olla silmien ja korvien sulkeminen, sellaisten tilanteiden ja paikkojen välttäminen, jossa voi kokea rasismia sekä joskus väkivaltaan turvautuminen. Lisäksi nuoret voivat valita selviytymiskeinokseen käänteisen rasismien, jolla tarkoitetaan monikulttuuristen nuorten ennakkoluuloista asennetta valtaväestöä kohtaan. Tästä voi vetää johtopäätöksen, että rasismien suhtautumiskokemukset ilmenevät joko vaikenemisenä ja vähättelynä tai niistä tulee koko elämän merkitystä rakentava selitysmalli. Kummassakin tapauksessa on vaarana se, että maahanmuuttajataustainen nuori jää kokemustensa kanssa yksin. (Martikainen & Haikkola 2010, 263–267.)

Rasismi on osa monikulttuurisen nuoren arkielämää. Se haavoittaa ja jättää jälkensä nuoren ajatusmaailmaan ja käytökseen. Lapsena tai nuorena koettu rasismi vaikuttaa läpi elämän ja heijastuu sosiaalisiin suhteisiin, turvallisuudentunteeseen ja itsetuntoon. Se estää nuorta elämästä täyspainoista elämää sekä toteuttamasta itseään yhteiskunnan tasavertaisena jäsenenä. (Harinen, ym. 2009, 132.) Nuorten reagoitavat kiusaamistilanteisiin poikkeavat toisistaan. Reagointiin voi vaikuttaa persoona, aikaisemmat kokemukset sekä itsetunto. Osa nuorista reagoi järkitoimin, eli kertoo opettajalle tai vanhemmalleen kiusaamisesta. Järkitoimin reagoiva nuori saattaa myös puhua itse kiusaajilleen. Nuori voi reagoida myös aggressiivisesti. Aggressiiviseen ilmaisuun vaikuttavat persoonalliset, kasvatukselliset ja kulttuuriset tekijät sekä aikaisemmat kokemukset. Nuorten aggressiivisuus johtuu usein kommunikaatiovaikeuksista, ymmärtämättömyydestä sekä itsepuolustuksesta toisten aggressiota vastaan. Huonot kokemukset voivat laukaista aggressiivisen käytöksen, kun nuori on saavuttanut niin sanotun pisteen, jolloin hän ei kykene itsehillintään vaan purkaa aggressionsa ulos. Aggressiivinen ilmaisu voi ilmetä verbaalisella sekä fyysisellä tasolla. Nuori voi vastata kiusaamiseen myös osoittamalla avuttomuuttaan. Tällöin kiusattu nuori saattaa ruveta itke-

mään, lähteä kotiin tai olla tekemättä tai sanomatta mitään. Tällainen reagoititapa on yleisempi tyttöjen kohdalla. Osa nuorista myös reagoi välinpitämättömästi. Tällaisen reagoititavan on tutkittu olevan järkevin. Se ei ruoki kiusaamista, sillä rauhallisena pysyvä kiusattu ei anna kiusaajalleen palkintoa. (Kovacs 2000.) Reagoititavasta riippumatta nuoren on vaikeaa selviytyä tilanteesta yksin, vaan on aikuisen vastuulla ottaa kantaa rasistisiin tilanteisiin ja luoda ennakkoluutonta ja turvallista ilmapiiriä. Nuorten parissa toimivien ammattilaisten tehtävänä on tukea nuorta ja pitää hänen puoliaan sekä osoittaa valtaväestön nuorille, että etniseen vähemmistöön kuuluminen on voimavara eikä erottava tekijä. Vaikuttamisen on tultava arkipäivän tilanteisiin puuttumisen kautta, asennekasvatuksella sekä ohjastamalla vanhempia tukemaan nuorensa ja opettamalla ennakkoluulottomuutta ja toisia sekä itseään hyväksymistä. (Harinen, ym. 2009, 132-133.)

5 NUORUUS

Tässä kappaleessa käsitellään nuoruus-käsitteen historiaa ja varhaisempia teorioita nuorten kehityksestä. Kappaleessa pohjustetaan historiakatsauksella nykysuuntauksia ja käsitystä nuoruudesta. Tavoitteena on luoda kokonaisvaltaisempi kuva nuoruudesta ja siitä, mitä tähän vaiheeseen kuuluu. Lisäksi luvussa tarkastellaan nuorten hyvinvointia ja sitä, mistä se koostuu. Erilaisten teorioiden näkökulmat laajentavat käsitystä siitä, mistä nuorten hyvinvointi koostuu ja mitä nuoret pitävät tärkeänä.

5.1 Nuoruus käsitteenä

Useat nuorisotutkijat ajoittavat nuoruuden synnyn teollistumisen aikaan. He ajattelevat, että ennen modernia teollistunutta yhteiskuntaa nuoruutta ei ollut olemassa. Tämä on perusteltua, jos otetaan huomioon se, että nuoruus-käsitettä käytti ensimmäisenä valistuskirjailija Rousseau 1770-luvulla. Monet tutkijat näkevät, että talouselämän muutokset ja teollistuminen ovat vaikuttaneet nuoruuden syntyyn. 1800-luvulla nuoruuden muotoutumiseen vaikutti myös sosiaalilainsäädännön kehittyminen. Ennen tätä nähtiin lapsen siirtyvän suoraan aikuisuuteen. Kun lapsi oli fyysisesti valmis selviytymään itsenäisesti, häntä kohdeltiin aikuisena. Suomalaiset tutkijat Heiskanen ja Mitchell ajoittavat nuoruuden synnyn sitäkin myöhempään vaiheeseen. He näkevät, että nuoruus syntyi 1950-luvulla ääniteollisuuden myötä. Kevyt musiikki synnytti nuorisokulttuurin ja erotti nuoret omaksi ryhmäkseen. (Puuronen 2000, 14.)

Näkemyks nuoruuden myöhäisestä syntymisestä on saanut myös vastalauseita. Eräät tutkijat näkevät, että nuoruus on ilmennyt jo aikaisemmin vaikka siitä ei ole kirjallisia lähteitä. Muun muassa nuorison historiaa tutkinut John Gillis ei hyväksynyt käsitystä nuoruuden historian lyhydestä. Hänen mukaansa jo ennen teollistumista nuorilla oli erityinen asema yhteiskunnassa, joka poikkesi aikuisten ja lasten asemasta. Hän korostaa, että nuorisolla on oma itsenäinen historiansa. Monissa kulttuureissa nuoruutta osoitettiin muiden kuin kielellisten merkitys- ja symbolijärjestelmien avulla. Esimerkiksi Karjalassa nuorilla naimattomilla miehillä ei ollut partaa ja nuoret naimattomat naiset pitivät hiuksensa vapaina. Hiusten vapaina pitäminen merkinä naimattomuudesta oli käytössä myös muualla Euroopassa. Tutkiessaan nuorison historiaa Gillis on havainnut myös nuorisolle tyypillisiä käyttäytymismuotoja ja sukupuolten välisiä käyttäytymiseroja. Esimerkiksi opiskelijaradikalismi, boheemisuus, ryhmittäminen jengeiksi ja rikollisuus löytyvät jo satojen vuosien takaa nuorten piirteistä. Hänen mukaansa nämä toimintaperinteet ja historiallinen luonne periytyvät sukupolvelta toiselle. Nuorison historian tutkiminen onkin tärkeää, jotta voitaisiin ymmärtää ne historialliset ja yhteiskunnalliset seikat, jotka ovat vaikuttaneet nuoruuden syntymiseen ja kehittymiseen. Historian tarkastelu mahdollistaa myös pohdinnan siitä, onko nuoriso ikäkautena kulttuurisesti kehittyvä ilmiö vai voiko sen liittää fysiologisiin ja psykologisiin prosesseihin. (Puuronen 2000, 14–19.)

5.2 Nuoren kehitys

Nuorten kehitystä koskevat psykologiset teoriat ovat muokkautuneet vuosien saatossa aina vallitsevien olosuhteiden mukaisiksi. Edeltäneet tutkimukset ja teoriat toimivat kuitenkin pohjana nykytutkimukselle. Kasvatusfilosofi ja valistuskirjailija Rousseau näkemykset nuoruudesta vaikuttivat vielä 1900-luvulla nuorisotutkimukseen. Pääteoksessaan ”Émile eli kasvatuksesta” Rousseau sijoittaa nuoruuden 15 - 20 vuoden ikään. Tällöin tapahtuu tunteiden kypsyminen, aikuistuminen sekä sukukypsyden saavuttaminen. Rousseau kuvaa nuoruuden aikaa myrskyisäksi ajaksi, jolloin tapahtuu ihmisen toinen syntymä. Hänen mukaansa synnymme kaksi kertaa, ensiksi olemassaoloa ja toiseksi elämää varten. Toisin sanoen synnymme ensiksi sukuamme ja toiseksi sukupuoltamme varten. Rousseau on saanut nykytieteilijöiltään kritiikkiä, sillä hänen teoriansa on nähty hyvin sovinnistisena ja naisia alistavana. Rousseau mukaan naisen kuuluu miellyttää miestään sekä olla heikko ja passiivinen. (Puuronen 2000, 45–46.)

Vaikuttavia tieteilijöitä oli myös G. Stanley, joka kirjoitti teoksen ”Adolescence”. Teos oli ensimmäinen yleiskatsaus kehityspsykologiaan. Stanley viittasi Rousseauun syntymäkauteen, jolloin kehittyi uudenlainen luonnerakenne sekä persoonallisuus. Stanley näki, että ihminen käy kehityksen pääpiirteet yhteydessä biologisesti määräytyneessä prosessissa. Hän rinnasti nuoruusajan ihmisen esihistoriallisen aikaan, jolloin ihmiset toimivat vaistojensa varassa. Hän luetteli nuorille ominaispiirteiksi epävakaisuuden, tunteellisuuden, ailahtelun sekä viettien mukaisen toiminnan ja kehotti vapauden sallimisen, jotta nuoret löytäisivät kykynsä. Hän painotti kuitenkin kontrollia, jotta nuoret omaksuisivat järjestyksen ja itsekurin. (Puuronen 2000, 46–47.)

Nuoruuden liittämisen enemmän biologisiin tekijöihin aloitti Charlotte Bühler. Hänen mukaansa nuoruuden psykologiset piirteet ovat yhteydessä fyysiseen kehittymiseen ja sen biologiseen sisältöön. Bühler jakoi nuoruuden kahteen vaiheeseen: primitiiviseen puberteettiin ja kulttuuripuberteettiin. Ensimmäisessä vaiheessa nuori saavuttaa sukukypsyyden. Kulttuuripuberteetin aikana nuoren seksuaaliset halut muokkautuvat uudelleen ottaen monimutkaisemmat muotonsa. Lisäksi nuori kypsyä henkisesti. Ensimmäinen vaihe käsittää 12–17 vuoden iän ja toinen vaihe 17–24 vuoden iän. Tämä kuitenkin vaihteli sukupuolittain. Pojat kehittivät tyttöjä myöhemmin. Siirtyminen nuoruuden ensimmäisessä kaudesta toiseen ei tapahdu yhtäkkiä vaan vähitellen ja kaikilla yksilöllisesti. Toiseen kauteen siirtyminen vaatii oman tahdon, arvojen ja itsehillinnän kehittymistä. Siirtymävaiheessa nuori kokee Bühlerin mukaan ristiriitaisia tunteita, kärsii ja on hyvin epävarma. Nuori ei välttämättä saa ymmärrystä aikuisiltaan, mikä lisää nuoren epävarmuutta ja vihamielisyyttä ihmisiä ja elämää kohtaan. Toisessa vaiheessa tämä kuitenkin menee ohi ja nuori pyrkii takaisin toisten ihmisten seuraan, mikä Bühlerin sanoin on luonnonvälttämättömyys. Bühler käsittelee laajasti nuorten valintoja ja näkemyksiä nuoruuden toisen vaiheen aikana. Hän kuvaa nuorten moraalisia näkemyksiä, kokemuksia rakkaudesta ja seksuaalisuudesta sekä ystävyyttä ja haaveilua. (Puuronen 2000, 50–52.)

Samoihin aikoihin Bühlerin kanssa nuorten kehityspsykologiaa tutki myös Eduard Spranger. Hänen selittää nuoruusilmion nuoren sisältä, sielun kasvusta johtuvana ja asiana, joka on sidoksissa kulttuuriin. Spranger ei hyväksynyt nuoruuden selittämisen biologisiin seikkoihin vedoten vaan painotti enemmänkin yksilön ympäristön vaikutuksia. Hänen mukaan nuoruuden vaiheita ei voinut kuvata yleisesti vaan nuoruuden laatu on riippuvainen nuoren sosiaalisesta ja kulttuurisesta taustasta. Nuoruusiät

Spranger määritteli tytöille 13:nnesta 19. vuoteen ja pojille 14:nneistä 22. ikävuoteen. Sprangerin mukaan nuoruudessa yksilö löytää oman minän, muodostaa elämänsuunnitelman ja sisään kasvaa yksittäisille elämänalueille. Minän löytämisellä Spranger tarkoittaa itsearviointia, huomion kiinnittämistä sisimpään sekä subjektin löytämistä maailmaan, joka on olemassa vain itselleen ja joka muodostaa muista erottuvan kokonaisuuden. Minän löytämisen vaihetta ohjaavat ristiriidat sekä voimakkaat ja vaihtelevat tunteet. Tällöin nuorella syntyy itsenäisyyden halu, joka näkyy pyrkimyksinä itenäistyä omasta kodistaan ja tutustua uusiin ihmisiin. Elämän suunnitelman muodostumisella Spranger tarkoittaa nuoren etsiessään itseään ja valitessaan suuntaa, jota hän alkaa elämään. Suunta muodostuu viettien ja ympäristön vaikutuksista. Nuorta motivoivat ja ohjaavat vietit auttavat myös eri elämänalueille, kuten talouselämään, oikeusjärjestelmään, politiikkaan, kasvamista. Tärkein vietti Sprangerin mukaan on itsestehostusvietti, joka selittää nuorisokulttuuriin liittyviä käyttäytymistapoja ja pukeutumistyyliä. Spranger kritisoi paljon näkemyksiä, jotka selittävät nuoruuden kehitysvaiheet fysiologisiin muutoksiin nojaten. Hänen oma teoriansa kuitenkin pohjautuu pitkälti vietteihin, eikä näin eroa biologisista selitysmalleista. (Puuronen 2000, 53–55.)

5.3 Nykysuuntauksia

Aikaisemmin kehityspsykologiassa nuoruutta selitettiin pitkälti biologis-fysiologisten prosessien kautta. Nykyisessä kehityspsykologiassa nuoruutta pyritään käsittelemään enemmän yhteiskunnalliselta näkökulmalta. Nuori nähdään yhteiskunnan jäsenenä, johon vaikuttavat kulttuurin, instituutioiden, normien ja käytäntöjen kehitys. Esimerkiksi Robert J. Havighurstin teoria nuoruusiän kehitystehtävistä perustuu juuri tälle käsitykselle. Havighurst koki, että nuorten elämä on yhteisöllisesti säännelty. Nuoren kehitystä ohjaavat biologisen kasvun ja ympäristön vuorovaikutus. Havighurst jakoi nuoruuden kolmeen vaiheeseen: varhaisnuoruus (11–14-vuotiaat), keskinuoruus (15–18-vuotiaat) ja myöhäisnuoruus (19–25-vuotiaat). Havighurstin teorian lähtökohtana on, että jokaiseen elämänvaiheeseen liittyvät tietyntyyiset kehitystehtävät, jotka muodostuvat normatiivisten odotusten vaikutuksesta. Nuoruuteen kuuluvia kehitystehtäviä Havighurst luetteli uusien suhteiden luominen, sukupuoliroolin omaksuminen, fyysisen olemuksensa hyväksyminen, tunnepohjainen riippumattomuus muista aikuisista, valmistautuminen eri elämänalueille, ajatusmaailman kehittäminen tai omaksuminen sekä vastuullisen käyttäytymisen omaksuminen. (Puuronen 2000, 57–58.)

5.4 Nuoren hyvinvointi

Edellisten teorioiden pohjalta voi sanoa, että nuoruus etenee vaiheittain ja siihen liittyy paljon muutoksia, jotka aiheuttavat nuorille epävarmuutta ja voimakkaita tunteita. Keskeisempiä muutoksia, joita nuori kokee, ovat fyysiset muutokset, vanhemmista irtautuminen ja itsenäistyminen sekä identiteetin kehittyminen. (Lehtinen & Lehtinen 2007, 18.) Nuori pohtii vaikeita kysymyksiä, kuten ”kuka minä olen tulevaisuudessa?”, ”miten voin löytää tieni maailmassa?” ja ”minkä näköinen oikeastaan olen?”. Nuoruudessa yksilö tulee tietoisemmaksi itsestään ja omasta yksilöllisyydestään. Nuoren on löydettävä oma tiensä ja oma muotonsa. Nuori on tällöin hyvin helposti haavoittuva, herkkä ja taitamaton ja vaatii osakseen paljon ymmärrystä, huomiota ja hienotunteisuutta. Tässä elämänvaiheessa nuori harjoittelee omaa ajattelua. Hän haluaa ymmärtää ja analysoida sekä vaatii selityksiä asioille. Nuori pyrkii tekemään myös selkeän rajan itsensä ja vanhempiensa välillä. Tämä ilmenee pyrkimyksenä toimia vanhempien käytösmallien ja tapojen vastaisesti ja kapinointina. Kapina onkin nuorille tyypillistä, kun nuori etsii omia rajojaan tutkiessaan ja kehittäessään omaa yksilöllisyyttään ja identiteettiään. (Wais 2005, 93–96.) Nuoruusiässä sosiaaliset suhteet ja ikätoverit tulevat entistä tärkeimmiksi. Ikäisistään nuoret saavat vertaistukea ja ymmärrystä, mitä he eivät koe saavansa aikuisilta. Tällöin hioutuvat myös vuorovaikutustaidot. Aikuisten tehtävä on opettaa oikeanlaista käyttäytymistä ja vahvistaa sitä. (Lehtinen & Lehtinen 2007, 34.)

Vuonna 2011 tehtiin tutkimus ”Nuorten Paneeli”, jossa selvitettiin nuorten ajatuksia heille tärkeistä asioista ja heidän hyvinvoinnistaan. Aineiston oli tarkoitus toimia uuden Lapsi- ja nuorisopolitiikan kehittämisohjelman valmistelun apuna. Tavoitteena tutkimuksessa oli saada päättäjien tietoon nuorten omia näkemyksiä heidän hyvinvoinnistaan ja heille tärkeistä asioista. Tutkimuksesta selvisi, että nuoren hyvinvoinnin tärkeitä tukipilareita ovat kaverit, perhe ja harrastukset. Kysymyksiin ”Mikä sinulle on tärkeää” ja ”mistä sinulle tulee hyvä mieli” 67 % nuorista mainitsi ystävät. Tärkeimpiin asioihin nuoret mainitsivat myös perheen, jonka osuus oli 53 %. Vaikka kaverit mainittiin useammin, perhe ja läheiset arviointiin tärkeimmäksi hyvinvoinnin lähteeksi. (Nuorten Paneeli 2011.)

Tutkimuksessa nuoret kertoivat voivansa hyvin, kun on ympärillä ihmisiä, joihin luottaa ja viettää aikaa, on turvallisuudentunne niin kotona kuin tulevaisuuden kannalta

sekä tunne siitä, että on hyväksytty, rakastettu ja tarpeellinen. Lisäksi hyvinvointia nuorille toi onnistumisentunne jossakin erityisessä, kuten koulussa tai harrastuksessa. Muita hyvinvoinnin lähteitä nuoret mainitsivat kertomuksissaan terveyden, luonnon, rahan, uskonnon ja alkoholin. (Nuorten Paneeli 2011.)

6 TUTKIMUKSEN TOTEUTTAMINEN

Tässä kappaleessa esitellään opinnäytetyön tutkimusprosessia ja tutkimusmenetelmät sekä niiden käytännössä toteutumista. Lisäksi luvussa määritellään opinnäytetyön tutkimuskysymykset. Tässä kappaleessa kerrotaan myös, miten tutkimuksessa on huomioitu eettinen näkökulma ja tuotettu mahdollisimman luotettavaa tietoa.

6.1 Tutkimusprosessi

Keväällä 2011 olin aktiivisesti mukana Empowerment of Families with Children-hankkeen seminaareissa, joissa tutustuin Minna Veistilän väitöskirjaan “Well-being of Immigrant Families with Russian Background in Finland”. Seminaareissa sovimme alustavasti, että tekisin opinnäytetyön linkitettyinä Veistilän väitöskirjaan. Opinnäytetyön aiheen vahvistin syksyllä 2011. Alkukeväältä 2012 sain tutkimusluvan.

Pidin opinnäytetyön aloitusseminaarin keväällä 2012. Haastattelut tein touko-kesäkuussa 2012. Litteroin tarinat kesäkuun 2012 mennessä ja lähetin ne Minna Veistilälle käytettäväksi väitöskirjaan. Kesällä 2012 tutustuin alustavasti haastattelumateriaaleihin ja lähdin työstämään opinnäytetyöni runkoa. Alustavan suunnitelman mukaan opinnäytetyön rungon piti olla valmis syksyyn 2012 mennessä. Opinnäytetyön runko valmistui odotettua myöhemmin, eli kesällä 2013. Syksyllä 2013 analysoin haastattelumateriaalit ja kirjoitin tutkimustulokset. Keväällä 2014 viimeistelin opinnäytetyön.

6.2 Tutkimuskysymykset

Tutkimuskysymykset muodostuivat ja muokkautuivat pitkin opinnäytetyön prosessia. Pohjan tutkimuskysymyksille antoivat keväällä 2012 pidetyt palaverit opettajan kanssa sekä tutkimussuunnitelman seminaari:

1. Miten venäläistaustaiset nuoret kokevat hyvinvointinsa?

2. Mitkä asiat vaikuttavat venäläistaustaisten nuorten hyvinvointiin?

6.3 Laadullinen tutkimus

Laadullisessa tutkimuksessa tarkastelun kohteena ovat ihmisten omat kokemukset ja näkemykset. Tavoitteena on kuvata ihmisen omia kokemuksia elämästään. Tutkimusaineisto kerätään ihmisten omista kertomuksista, kokemuksista ja ajatuksista. Ominaista laadulliselle tutkimukselle on myös se, että se ei pyri löytämään totuutta vaan lähinnä luomaan malleja, ohjeita tai kuvauksia tutkittavasta asiasta. (Vilkkä 2005, 97–98.)

Laadullisessa tutkimuksessa aineistokeruumenetelmistä suositetaan haastattelua, kyselyä, havainnointia sekä erilaisiin dokumentteihin perustuvaa tietoa. Niitä käytetään joko vaihtoehtoisesti, rinnan tai eri tavoin yhdisteltynä. Tarkoituksenmukaisin metodin valintaan vaikuttaa tutkittava ongelma sekä tutkimusresurssit. (Tuomi & Sarajärvi 2009, 71.)

6.4 Aineistonkeruumenetelmä ja toteutus

Laadullisen tutkimuksen menetelmistä tähän opinnäytetyöhön on valittu narratiivisen tutkimusmenetelmä. Lähtökohtana narratiivisessa tutkimusmenetelmässä ovat kertomukset. Narratiivisessa tutkimuksessa mielenkiinto kohdistuu tutkittavien antamiin merkityksiin kokemilleen asioille. Narratiivinen tutkimusmenetelmä on lähestymistapa, jonka huomio kohdistuu tarinaan tiedon välittäjänä. (Hyvärinen 2006.)

Narratiivinen tutkimus on moninainen, eikä sen sisällä ole yhtenäistä ajattelutapaa. Narratiivisuus käsitteenä jo pelkästään on mielenkiintoinen. Sille ei ole suomen kielessä tarkkaa vastinetta vaan monia merkityksiä ja synonyymeja. Käsite narratiivisuus on tullut latinan kielen sanasta *narratio*, eli kertomus ja verbistä *narrare* eli kertominen. (Aaltola & Valli 2010, 143.) Tässä tutkimuksessa käytetään narratiivi–sanon synonyyminä tarinaa ja kertomusta.

Narratiivisuus-käsitteellä on monta eri merkitystä tieteellisissä tutkimuksissa. Sillä voidaan viitata kuvaukseen tutkimusaineiston luonteesta, aineiston analyysitapoihin sekä käytännölliseen merkitykseen. (Aaltola & Valli 2010, 145.) Opinnäytetyössä käytetään narratiivisuus eli tarinallisuus-käsitettä tutkimusmenetelmänä ja tarkemmin

konstruktivistisena tutkimusotteena. Tämän näkemyksen mukaan ihmiset muodostavat tietonsa kertomusten välityksenä. Kertomus on koko ajan muuttuva samoin kuin ihmisen kuva elämästään kokemusten myötä. Yksilöt rakentavat ymmärryksensä ja identiteettinsä jatkuvasti muuttuvien kertomusten avulla. Kertomukset ilmentävät niitä merkityksiä, joita yksilö on luonut itsestään ja elämästään. Tarinoiden sisältö on tällöin hyvin vahvasti sidoksissa aikaan ja paikkaan. Narratiivinen tutkimus ei pyri objektiiviseen totuuteen tai yleistettävään tietoon vaan se on pikemminkin subjektiivinen näkemys todellisuudesta. (Aaltola & Valli 2010, 146.)

Menetelmänä narratiivisuus on haastavaa. Sekä tiedonkeruu, että materiaalin analysointi vaativat joustavuutta, luovuutta ja kärsivällisyyttä. Haasteita menetelmän toteuttamiseen tuovat luottamuksellisen ilmapiirin luominen, tarinan kertojan inspirointi, oikeanlainen ohjaaminen sekä itse tarinoiden tulkitseminen. Haastattelijan on myös annettava haastateltavan olevan pääroolissa ja auttaa tarinan kertomisessa keskustelun muodossa tai tekemällä lisäkysymyksiä. (Puusa & Juuti 2011, 201.)

Päädyin valitsemaan narratiivisen tutkimusmenetelmän, koska se antaa mahdollisuuden haastateltavalle kertoa tarinansa ilman johdattelevia kysymyksiä, pohjustusta tai muita rajaavia tekijöitä. Näin se tuottaa aitoa tietoa nuorten kokemastaan hyvinvoinnista. Tarkoituksena on, että nuorten omat ajatukset ja kokemukset omasta hyvinvoinnistaan ja siihen liittyvistä tekijöistä tulisivat ilmi sellaisina kuin ne sinä hetkenä ovat. Varmistaakseni, etten itse vaikuta nuorten tarinoihin, päätin olla tekemättä esioletuksia aiheesta. Päätin tietoisesti myös olla tutustumatta aiheeseen liittyvään aineistoon ennalta oletuksien minimoimiseksi.

Haastateltavat nuoret löytyivät omasta verkostostani. Soitin nuorten vanhemmille ja kerroin opinnäytetyöstäni ja sen tavoitteista. Kerroin vanhemmille myös alustavasti narratiivisesta tutkimusmenetelmästä. Toimitin vanhemmille myös tutkimustiedotteen, josta vanhemmat pystyivät tutustumaan Empowerment-hankkeeseen ja Minna Veistilän väitöskirjatutkimukseen. Kerroin vanhemmille, että opinnäytetyöni liittyy vahvasti hankkeeseen sekä väitöskirjatutkimukseen. Vanhempien ja nuorten hyväksyessä tutkimukseen osallistumisen sovin haastatteluajat. Ennen haastattelujen alkua vanhemmat allekirjoittivat suostumuksen lastensa osallisuudesta tutkimukseen. Tutkimustiedotteen, kutsun sekä suostumuslomakkeen toimitin vanhemmille venäjänkielisenä.

Haastattelut tapahtuivat nuorten kotona turvallisissa ja tutuissa olosuhteissa. Ennen haastatteluja keskustelin nuorten kanssa keventääkseni ilmapiiriä ja luodakseni luotettavan pohjan haastattelulle. Esittelin nuorille narratiivisen tutkimusmenetelmän pääpiirteet, kerroin yksityisyyssuojasta sekä aiheen tarinoita varten. Aiheena toimi yksittäinen sana, eli hyvinvointi. Poikkeuksetta kaikki nuoret kertoivat tarinan omaelämäkertamuodossa. Tarinoiden tallentaminen tapahtui sanelukoneella sekä tietokoneelle kirjaamisella. Nuorten tarinoiden lopussa esitin tarkentavia kysymyksiä liittyen nuorten tarinoihin.

6.5 Analyysimenetelmä ja toteutus

Valitsin analyysimenetelmäksi laadullisessa tutkimuksessa perinteisesti käytetyn sisällön analyysin. Se on menettelytapa, jolla voidaan analysoida aineistoa systemaattisesti ja objektiivisesti. Sisällönanalyysillä pyritään saamaan tiivistetty ja yleisessä muodossa oleva kuvaus aineistosta, jotta voidaan tehdä selkeitä ja luotettavia johtopäätöksiä tutkittavasta asiasta. (Tuomi & Sarajärvi 2009, 103.)

Tarkemmin määriteltynä käytin opinnäytetyössäni aineistolähtöistä laadullisen aineiston analyysiä. Menetelmässä on kolme vaihetta: aineiston redusointi eli pelkistäminen, aineiston klusterointi eli ryhmittely ja abstrahointi eli teoreettisten käsitteiden luominen. Aineistolähtöinen sisällönanalyysi perustuu tulkintaan, jossa edetään empiirisestä aineistosta käsitteellisempään näkemykseen tutkittavasta ilmiöstä. Analyysillä pyritään ymmärtämään tutkittavia heidän omasta näkökulmastaan analyysin kaikissa vaiheissa. (Tuomi ja Sarajärvi 2009, 108–113.)

Ennen analyysin tekoa luin haastattelut moneen kertaan. Pyrin ymmärtämään tarinoiden muodon ja löytämään yhteisiä piirteitä. Nuorten tarinoissa oli selkeästi samankaltainen kaava. Nuoret kertoivat itsestään, heidän menneisyydestä ja nykyhetkestä. Osa nuorista kertoi tulevaisuuden näkymistään. Tyyllilajiltaan kaikki tarinat olivat omaelämäkertoja. Yhteisten piirteiden löydyttyä ryhmittelin tarinoiden sisällöt teemoittain. Teemoja olivat koulu, harrastukset, ystävät, mieltymykset, tulevaisuus ja hyvinvointi. Teemojen sisältöjä ryhmittelin edelleen käyttäen Allardtin hyvinvointiteorian kolmijakoa: elintaso, yhteisyysuhteet ja itsensä toteuttaminen. Koko analyysiprosessin ajan pyrin säilyttämään nuorten äänen ja olla tekemättä tarinoiden ulkopuoleisia johtopäätöksiä.

6.6 Tutkimuksen luotettavuus ja eettisyys

Tutkimusta tehdessä pyritään tuottamaan mahdollisimman pätevää, luotettavaa ja yleistettävää tietoa. Tutkimustiedon pätevyyttä ja laadun arviointia edellytetään kaikilta tutkimusten tekijöiltä. Tutkimuksen luotettavuutta ja laatua tarkastellaan käyttämällä erilaisia arviointiperusteita. Yksi keskeisin tutkimuksen luotettavuutta arvioiva käsite on validiteetti, eli pätevyys. Validiteetilla viitataan siihen, miten hyvin tutkimus kuvaa tutkittavaa ilmiötä. Tämä tutkimus on laadullinen, jolloin validiteetilla tarkoitetaan tutkimuksen kykyä tutkia sitä, mitä se sanoo tutkivansa. (Ronkainen, Pehkonen, Lindblom-Ylänne & Paavilainen 2011, 129–131.)

Validiteetti käsitettä käytetään myös kuvastamaan tutkimuksen laatua. Tällä tarkoitetaan sitä, että onko tieto tuotettu pätevällä tavalla. Pätevyydellä tarkoitetaan sitä, että tutkimuksen tieto on toteutettu käyttäen ratkaisuja, jotka ovat tieteen yleisten kriteerien mukaisia. Lisäksi pätevyydellä tarkoitetaan sitä, että tutkimustuloksilla ja tutkitavalla ilmiöllä on selkeä yhteys. Tutkimuksen pätevyydellä tarkoitetaan myös tutkijan omien käsitysten ja tulkintojen minimointia tutkimusaineistoa tutkiessa. Toisin sanoen tutkijan on pidettävä huolta siitä, etteivät omat käsitykset ylitä aineiston sisältöä. Tämä on erityisen tärkeää silloin, kun tutkimus pyrkii tuomaan tutkittavien omat kokemukset esille. (Ronkainen ym. 2011, 131.) Tutkimuksen luotettavuutta nostaa myös tutkijan tarkka ja yksityiskohtainen kuvaus tutkimuksen eri vaiheista. Tutkimus on suunniteltava, toteuttava ja kerrottava selkeästi ja rehellisyyttä noudattaen. (Ronkainen ym. 2011, 152.)

Lähtökohtina eettisesti hyvälle tutkimukselle ovat luotettavuuden lisäksi myös yleisesti hyväksytyjen ja eettisesti kestävien aineistonkeruu- ja arviointimenetelmien käyttö (Kuula 2011, 34). Lisäksi eettisesti hyvän tutkimus edellyttää tutkittavien henkilöiden yksityisyyden kunnioittamista. Tällä tarkoitetaan sitä, että tutkittavilla on oikeus määrittää se, mitä tietojaan he antavat tutkimuskäyttöön. Yksityisyyden kunnioittamisella tarkoitetaan myös sitä, että tutkimustekstistä ei saa tulla ilmi tutkittavan henkilön identiteetti. Tutkittavien on myös oltava perillä siitä, millaiseen tarkoitukseen ja millä tavoin heidän antamaa tietoa käytetään. (Kuula 2011, 64.) Alaikäisiä tutkiessa on oltava myös huoltajien suostumus tutkimukseen. Huoltajien suostumuksen lisäksi lapsen tai nuoren on oltava myös itse halukas osallistumaan tutkimukseen. (Kuula 2011, 148.)

Tässä opinnäytetyössä on käytetty yleisesti hyväksytyjä aineistonkeruu- ja analyysimenetelmiä. Koska tutkimuksen kohderyhmä olivat alaikäiset, on tutkittavien huoltajilta pyydetty kirjallisesti lupa tutkimukseen osallistumisesta. Samassa yhteydessä tutkittaville ja heidän huoltajilleen on kerrottu tutkimuksen luonne, sisältö ja tarkoitus. Aineistoa analysoitaessa on pyritty objektiiviseen näkökulmaan. Tällä on pyritty vähentämään omien henkilökohtaisten käsitysten vaikutuksia tutkimustuloksiin ja saamaan tutkittavien omat kokemukset selkeämmin esille. Tutkimuksessa on myös kunnioitettu tutkittavien yksityisyyttä. Haastateltavien tarinoita ei kirjoitettu opinnäytetyöhön sellaisenaan. Tutkimustuloksista ei näin ollen ilmene tutkittavien ikä, sukupuoli tai asumispaikka.

7 TUTKIMUSTULOKSET

Tässä kappaleessa esitellään opinnäytetyön tutkimustulokset. Tutkimustulokset on jaoteltu Allardtin hyvinvointiteorian jaottelun mukaisesti kolmeen kategoriaan; elintaso, yhteisyysuhteet ja itsensä toteuttaminen. Tutkimuskysymyksiin vastataan tarkemmin johtopäätökset-kappaleessa.

7.1 Elintaso (having)

Hyvinvointiin kuuluvista fysiologisista tarpeista tai niiden puutteista ei kertonut suoranaisesti kukaan nuorista. Yksi nuorista liitti hyvinvointiin yleisesti sen, että henkilö syö hyvin, urheilee ja pitää elämänsä kaikin puolin terveenä. Terveellisistä elämäntavoista kertoi toinenkin nuori, joka mainitsi tupakanpolton ja alkoholin olevan haitallista hyvinvoinnille:

” Hyvinvoinnist mulle tulee mieleä et syyää, urheillaan ja pidetää muutenki elämä terveenä.”

” Itse en juo yhtään, niiku tosi vähän -- En myöskään tupakoi ja yritän saada muitakin lopettamaan tupakoinnin. Noh, koska se on kuitenkin niin haitaksi keuhkoille, aiheuttaa syöpää ja muutenkin ja mä en yhtää pidä siitä et tyylin porukat polttaa tai joku muu lähistöllä tai juo.”

Yksi nuorista painotti myös liikunnan merkitystä. Hän kertoi liikunnan auttavan terveenä pysymiseen. Nuori koki tärkeäksi sen, että käy joka päivä ulkoilemassa. Ulkoi-

lun vastakohtana nuori mainitsi tietokoneella pelaamisen. Muutama muu nuori mainitsi harrastukseksi liikunnallisen harrastuksen. Nuoret kertoivat tarinoissa harrastavansa muun muassa laskettelua, tanssia ja uimista:

” Liikunta on myös tosi sillee tärkeä tosin itse en pysty liikkumaan parin tietyn asian takia, mutta liikun niin paljon kuin pystyn. Joka päivä käyn ulkona, en jumita koko päivää koneella. Se auttaa olla terveempi kaiken aikaa, ettei oo kuumeessa, tuu kipeeks helpost ja allergioitkaa tuu.”

7.2 Yhteisyyssuhteet (loving)

Perhe mainittiin kahdessa tarinassa. Yksi nuorista kertoi perheen olevan tärkeää. Toinen nuorista kertoi viettävänsä paljon aikaa perheensä kanssa:

”Oon myös paljon perheen kanssa.”

”Tärkeit asioit on ne yleiset; perhe, kaverit.”

Kaikki viisi nuorta mainitsivat tarinoissa kaverit ja ystävät. Nuoret korostivat kavereiden merkitystä omassa elämässään. Nuorten tarinoissa kavereiden kanssa vietettiin vapaa-aikaa ja heille kerrottiin omista asioista. Kaverit tarkoittivat hyväksyntää ja yhteenkuuluvuutta tiettyyn yhteisöön:

”Kaverit merkitsee mulle luotettavuutta, heille voi kertoa asioita, joita ei kaikille voi kertoa. Kavereit voi löytää keskustast vaikka kuinka paljon, mutta se on taas eri asia kuinka luotettavii ne sit on ja sit et yleensäkin viihtyy niiden kanssa. ”

”Mul on paljon kavereita ja se on hyvä asia. --Kaverit merkkää mulle tosi paljon, et en pystyis kuvitella elämää ilman heitä. En pystyis olla yksin. ”

”Mun kaverit tietää että olen venäläinen, mutta ei ne välitä siitä”

”--ja mä en tosiaan liiku tällaisten tavallisten nuorten kanssa, jotka tyyliin ovat joka viikonloppu jossain kaupungilla ja juomassa. Et liikun täl-

laisten anime harrastajien kanssa, koska heillä on järkeä päässä ja he ovat suvaitsevaisempia.”

Kolme nuorista kertoi olleensa aikaisemmin kiusattuja. Yksi nuorista kertoi sen johtuvan siitä, että on venäläinen. Nuori kertoi, että yritti piilotella omaa venäläisyyttä, mutta sukunimen vuoksi se oli haasteellista. Nuori kertoi, että on ollut kiusattu koko ikänsä venäläisten taustojensa vuoksi. Kaksi muuta nuorta kertoi kokeneensa kiusaamista, kun muutti Suomeen eikä osannut suomen kieltä. Suomeen muuttaessa yksi nuorista mainitsi myös yksinolon. Ilman ystäviä oleminen oli kerrottu vaikeimmaksi asiaksi Suomeen muuttaessa:

”Olen siis tosiaan ollut koko ikäni kiusattu. Jo päiväkodista saakka oon aina saanu kuulla siitä että olen venäläinen ja yläasteella yritin piilotella sitä kasiin luokkaan asti. Mutta se ei pysynyt piilossa, mun sukunimen takia. Mut lopuks mä nyt annoin asian olla ja nyt olen jopa tosi ylpeä siitä, ku kaksikielisyys ja näin.”

”Aluksi minulla ei ollut ystäviä ja minua alettiin kiusaamaan siinä koulussa.”

”Kaikista vaikeinta Suomeen muuttaessa oli kuitenkin se, että olin aluksi yksin. Minulla ei ollut ystäviä ja oli todella tylsää ja oli vaikeaa löytää paikkoja. Minua ärsytti myös se, että me muutettiin sellaiselle alueelle, joka oli kaukana keskustasta ja minun ensimmäisestä ystävästä. Se ei ollut kivaa.”

7.3 Itsensä toteuttaminen (being)

Koulunkäynnistään kertoivat kaikki nuoret omissa tarinoissaan. Koulu oli tavalla tai toisella merkittävä osa nuorten elämää ja heidän hyvinvointia. Koulun kautta on saatu uusia ystäviä. Koulu on merkinnyt yhteisöön kuulumista. Yksi nuori mainitsi vanhan luokkansa, jossa oli hyvä luokkahenki:

”Koulu mulla sujuu todella hyvin. Matikka on paras aine ja se onki mulle kymppi. Toivon, että koulunumerot säilyy myös yläasteella.”

”Mä pidän mun ex- luokasta tosi paljon. Siel ei ollu kiusaamista ja tosi hyvä yhteishenki.”

Nuoret kertoivat tarinoissaan myös koulun haasteellisuuden. Yksi nuorista kertoi, että suomen kielen heikkouden vuoksi on joutunut käymään esikoulun kahdessa vuodessa. Kaksi muuta nuorta kertoi, että koulunkäynti pitkittyi vuodella. Yksi nuorista taas kertoi, että läksyjen tekeminen oli haasteellista, kun ei ymmärtänyt suomen kieltä hyvin. Yksi nuorista kertoi käyneensä valmistavan luokan, jossa opiskeltiin vuoden suomen kieltä:

”Muistelen, että alussa oli todella vaikeaa. Opiskelu vei aikaa, mutta kyllä mä sitten nopeasti opin kielen. Suomen kieleni opin valmistavalla luokalla sekä ystäväni opetti minua.”

”Mä oon ollu kymppiluokalla tossa viimisen vuoden, koska keskiarvo ei ollu niin hyvä.”

”Eskarii jouduin käymää kaks vuotta, ku aluksi oli suomi aika heikko. Sit aloitin peruskoulun.”

Kolme vanhinta nuorta kertoivat tulevaisuuden suunnitelmistaan koulutuksen suhteen. Nuoret kertoivat omista haaveammateistaan ja siitä, mitä merkitsisi tehdä mistä pitää:

”- - nyt syksyllä yritän päästä vaatetuspuolelle, ammattikouluun. Tosi-aan ku ompelen, ni se ois aika tärkeä työ mulle ja kun matkailualasta ei tullu mitää viestiä. Et yritän päästä vaatetusalalle ja uskon pääseväni sinne, ku haastattelu meni aika hyvin ja kokeet.”

”Mun isoin haave on perustaa kukkakauppa. Miä tykkään kukista, ne on vaa hienoja.”

Kaikki nuoret kertovat tarinoissaan omasta vapaa-ajasta ja harrastuksistaan. Tarinoissa harrastukset koetaan tärkeiksi. Harrastukset kuvaavat myös nuorten omia persoonia. Osalle harrastukset ovat tuoneet mukanaan kavereita ja lisänneet itsevarmuutta. Nuorten vapaa-aikaan poikkeuksetta kuuluu kavereiden kanssa ajanvietto:

”kun mä olin kaksitoista tuli tää anime mukaan. et viisvuotta tän kanssa oon ollu. Tän mukana tuli kavereita ympäri suomea ja muualta maailmaalta tämän kautta, Englannista ja Venäjältä esimerkiksi. Se on tosi tärkeä tää anime mulle.-- Että tää on todella sydäntä lähellä oleva asia.”

”Harrastukset ovat aika tärkeit mulle. Ne merkitsevät mulle uuden oppimista, hauskan pitoa, uusia ystäviä ja mä ajattelen, että jos ihminen pitää jostain hänen on tehtävä sitä. ”

”Ennen pelasin jääkiekkoa, nyt en oikeastaan tee mitään. Katson leffoja. Mul on parii hyvää kaverii, ja sit parii ei niin hyvää. Hengaillaan yhes, syyä, käyää leffois. Yleensä myö vaa istutaa jossaa pihal.”

8 JOHTOPÄÄTÖKSET

Allardtin mukaan hyvinvointi on sellainen tila, jossa henkilöllä on tyydytettynä hänen keskeiset tarpeensa (Allardt 1980, 21). Allardtin mukaan hyvinvointi koostuu elintasosta ja elämänlaadusta. Elintasoon Allardt luokitteli tarpeet, jotka ovat aineellisia. Elämänlaatuun Allardt sisällytti sosiaaliset ja itsensä toteuttamisen tarpeet. Tarkasteltaessa hyvinvointia Allardtin mukaan on otettava huomioon niin materiaaliset kuin ei-materiaaliset perustarpeet. Allardt näki, että tyydytetty tarve voi toimia myös resurssina ja edistää näin ollen muiden tarpeiden tyydyttymistä. (Allardt 1980, 35–39.)

Haastattelemani nuoret kokivat hyvinvointinsa hyväksi. Nuorten keskeiset perustarpeet ovat tyydytettyjä, he toteuttavat itseään ja ovat osa yhteisöä. Nuoret kokivat saavansa arvostusta ja käyttivät tyydytettyjä tarpeita resursseina. Aikaisemmin hyvinvointia horjuttavat tekijät ovat suurilta osin poistuneet. Hyvinvointia ennen horjuttaneiden tekijöiden vaikutukset ovat kuitenkin nähtävissä nuorten tarinoissa.

Yhtenä hyvinvointia rakentavana tekijänä Allardt määritteli yhteisyysuhteet. Allardt näki, että ihmisellä on luontainen tarve luoda sosiaalisia suhteita ja kuulua yhteisöön. Suhteiden pitää olla symmetrisiä, eli henkilöiden on molemmin puolin saatava osakseen rakkautta ja huolenpitoa. Aineellisiin tarpeisiin verrattuna, sosiaaliset suhteet edellyttävät spontaanisuutta ja kielellistä kehitystä. Yhteisyysuhteiden luomiselle olennaista on yhteinen kieli. (Allardt 1980, 40–42.)

Yli puolet nuorista kertoi tarinoissaan kiusaamisesta ja kommunikointiongelmistaan. Nuoret kertoivat yksinäisyydestä, ulkopuolelle jäämisestä ja oman identiteetin piilotte-
lusta. Suomeen muuttaessa monella nuorella oli vaikeuksia suomen kielen kanssa. Nuoret kertoivat, että suomen kielen oppimisen myötä ystäväsuhteita alkoi muodostua ja he kokivat kuuluvansa yhteisöön. Heikon kielen vuoksi osan nuoren opiskelut vii-
västyivät, sillä he joutuivat käymään valmentavia luokkia tai esikoulun kahdessa vuo-
dessa. Nuoret kertoivat, että yhteisen kielen puute tai poikkeava sukunimi ovat vaikut-
taneet ystävien löytymiseen. Osa nuorista koki syrjäytyneensä tämän vuoksi. Yksi
nuorista kertoi, että on ollut koko elämänsä kiusattu ja yläasteella yritti piilotella omaa
venäläisyyttään. Sama nuori kertoo kuitenkin päässeensä asiasta yli ja olevansa tällä
hetkellä ylpeä siitä, että on venäläinen sen tuomien etujen vuoksi.

Kiusaamisaihe näkyy monen nuoren tarinoissa. Se on selkeästi jättänyt jälkensä nuo-
riin. Kukaan nuorista ei puhunut rasistista kokemuksista tai ainakaan sillä termillä.
Yksi nuorista kertoi, että on ollut kiusattu juuri venäläisyyden vuoksi ja saanut kuulla
siitä jo päiväkodista saakka. Väkivaltaista käytöstä nuoret eivät ole saaneet osakseen,
mutta kiusaamisen erilaisuuden vuoksi syrjintää ja nimittelyä käyttäen voi luokitella
rasismiksi. Haastattelemanuoret käsittelivät kiusaamista erilaisin keinoin. Joku nuo-
rista pyrki olemaan välittämättä asiasta, joku kertoi vanhemmalleen ja yksi nuorista
pyrki välttelemään asiaa. Ratkaisu asialle nuorille oli yhteisen kielen oppiminen, ystä-
vien saaminen ja näin ollen myös osaksi yhteisöä pääseminen. Yhdelle nuorelle pelas-
tava tekijä oli ollut hänen harrastuksensa, jonka myötä hän sai ystäväsuhteita.

Kiusaaminen erilaisuuden vuoksi ei nykypäivän nuorelle ole tavatonta. Nuoret elävät
monikulttuurisessa yhteiskunnassa ja joutuvat ottamaan enemmän kantaa asioihin kuin
heidän vanhempansa. Rasismi on tänä päivänä edelleen vaikeasti ääneen lausuttava
sana. Ihmiset uskaltavat ottaa kantaa vain äärimmäisiin ja näkyvimpiin tapauksiin, jol-
loin hiljainen toiminta jää huomioimatta. Nuorten keskuudessa rasismi voi esiintyä
hyvin arkipäivisin tavoin, kuten haukkumisena, vitseinä ja ryhmästä pois sulkemisena.
Tällä tavoin kohdistuva rasismi ei kuitenkaan ole vähäpätöisempää kuin väkivaltainen
käytös ja se jättää nuoren ajatusmaailmaan pysyvät jälkensä. Kiusaaminen erilaisuu-
den vuoksi voi heijastua sosiaalisiin suhteisiin ja itsetuntoon. (Harinen, ym. 2009,
132.)

Tarinoissa toistuivat samanlaiset teemat ja asiat. Nuoret kertoivat paljon heille tärkeistä asioista, tapahtumista ja kokemuksista. Suoraan hyvinvoinnista kertoivat tarinoissaan vain kaksi nuorta. Yhdelle nuoresta hyvinvointi merkitsi sitä, että ihminen syö hyvin, urheilee ja pitää elämänsä terveenä. Toinen nuori edellä mainittujen asioiden lisäksi kertoi haitallisten aineiden kuten tupakan ja alkoholin välttämisestä.

Nuoruusiässä sosiaaliset suhteet tulevat entistä tärkeimmiksi. Ikätovereiden seura toimii vertaistukena ja nuori saa ymmärrystä, mitä ei koe saavansa aikuisilta. Nuoret tarvitsevat siksi hyväksyntää saman ikäisiltä ja kokemusta siitä, että kuuluu joukkoon. (Lehtinen & Lehtinen 2007, 34.) Poikkeuksetta kaikki nuoret mainitsivat tarinoissaan ystävät. Ystävät merkitsivät nuorille kuulumista joukkoon, luotettavuutta ja hyväksyntää. Ystävät ovat löytyneet harrastuksien kautta, koulusta tai samalta asuinalueelta. Ystävien kanssa jaetaan asioita, harrastetaan yhdessä ja vietetään vapaa-aika. Ystävät antoivat nuorille myös arvostuksen tunteen. Yksi nuori kertoi, että ystävät merkitsevät hänelle niin paljon, että hän ei pystyisi kuvittelemaan elämää ilman heitä. Ystävien puuttuminen merkitsikin nuorille yksin oloa ja syrjäytymistä. Kaksi nuorista mainitsi tarinoissaan myös perheen. Perhe koettiin tärkeänä ja perheen kanssa vietettiin aikaa.

Toinen merkittävä asia nuorten elämässä, joka näkyi tarinoissa, oli nuorten vapaa-aika. Yksi nuorista kertoi, että harrastukset merkitsevät hänelle uuden oppimista, hauskan pitoa ja uusia ystäviä. Nuori kertoi, että hänen mielestään ihmisten on tehtävä sitä, mistä tämä pitää. Kaikki nuoret mainitsivat ystävät, puhuessaan vapaa-ajan harrastuksistaan. Nuoret tutustuivat uusiin ihmisiin ja loivat yhteisyyssuhteita harrastusten kautta. Yhdellä nuorella ei ollut mitään konkreettista harrastusta, mutta hän piti vapaa-ajalla elokuvien katselusta. Tämäkin toiminta suuntautui ystävien kanssa olemiseen. Harrastukset merkitsivät nuorille myös itsensä toteuttamista. Yksi nuorista kertoi, että hänen harrastuksensa on hänelle todella tärkeä ja hän pyrkii kehittymään siitä aina vain paremmaksi. Sama nuori näki harrastuksensa olevan niin lähellä sydäntä, että tulevaisuuden ammatti toimi kehittävänä tekijänä. Nuorten tarinoissa harrastuksilla oli suuri rooli nuorten elämässä, ja ne vaikuttivat positiivisesti nuorten hyvinvointiin.

Harrastuksien rinnalla nuoret kertoivat tarinoissaan myös koulustaan ja mahdollisista tulevaisuuden suunnitelmistaan. Koulu oli selvästi suuri osa nuorten elämää. Nuoret kertoivat kouluun liittyvistä haasteista. Suomen kielen heikko osaaminen oli vaikuttanut läksyjen tekoon ja ymmärtämiseen tunneilla. Yksi nuorista kertoo, että koulu-

päivät ovat toisinaan pitkiä ja raskaita ja väsyttävät. Nuori kertoi, että on joutunut jättämään harrastuksensa vähemmälle, koska koulun jälkeen väsyttää eikä jaksakaan enää panna harrastukseen. Osalla nuorista koulu on edistynyt normaalia hitaammin. Nuoret ovat jääneet luokalle erilaisista syistä. Yksi nuorista jäi kymppiluokalle nostamaan numeroitaan. Osa nuorista kertoi myös tulevaisuuden suunnitelmistaan koulutuksensa suhteen. Yksi nuorista suunnitteli jo työelämään pääsemisestä.

Haastattelemi nuoret kokivat hyvinvointinsa koostuvan samankaltaisista asioista kuin vuonna 2011 tehdyn tutkimuksen ”Nuorten Paneeli” -nuoret. Kaverit, perhe ja harrastukset ovat tärkeimpiä tekijöitä nuorten hyvinvoinnissa. Tarinoissa ilmeni nuorten tarve turvallisuuden tunteeseen sekä luotettaviin ihmisiin ympärillä. Haastattelemi nuoret kertoivat tarinoidensa avulla haluavansa olla hyväksytyjä, rakastettuja ja taitavia. Hyvinvoinnin tukipilarina toimi nuorten kokemus siitä, että on osa yhteisöä. (Nuorten Paneeli 2011.)

9 POHDINTA

Opinnäytetyön tarkoituksena oli selvittää venäläistaustaisten nuorten hyvinvoinnista heidän kertomien tarinoiden avulla. Tavoitteena oli saada tietoa siitä, mistä nuorten hyvinvointi koostuu. Tutkimuksen teko jo alkuasettelusta asti on ollut haasteellinen, mutta mielenkiintoinen ja opettavainen.

Alkujaan kiinnostus aiheeseen lähti omista kokemuksista. Olen syntynyt Venäjällä ja muuttanut Suomeen lapsena. Koin samaistuvani moniin asioihin, joista nuoret kertoivat tarinoissaan. Omat kokemukset taustalla toimivat myös eräänlaisena haasteena tutkimuksen tekovaiheessa. Nuorten tarinoita lukiessani huomasin tarkastelevani kertomuksia omista lähtökohdistani ja kokemuksistani käsin. Pyrin kuitenkin tarinoiden analyysia tehdessäni minimoimaan omien ennako-oletuksien vaikutuksia tutkimustuloksiin.

Haasteita tutkimuksessa olivat myös tutkimuksen luonne ja aineistokeruumenetelmä. Tarinoita oli vaikea kerätä, sillä nuoret ujostelivat kertoa omasta elämästään. Jälkeenpäin ajattelen, että tämä menetelmä ei ole toimiva nuorille ainakaan sellaisenaan. Nuorista olisi saanut enemmän arvokasta tietoa aiheesta, jos haastattelu olisi tapahtunut kirjallisessa muodossa. Pohdin, että nuoret olisivat kertoneet hyvinvoinnistaan enemmän kirjoittamalla tarinat itse. Lisäksi tutkimustuloksiin olisi saanut enemmän luotet-

tavuutta, jos otanta olisi ollut suurempi. Haastatteluja tehdessäni en kuitenkaan saanut enempää kuin viisi haastateltavaa.

Nuorten tarinoita kuunnellessa ja jälkeinpäin lukiessa oli mielenkiintoista huomata, että jokaisen kohdalla tarina eteni jostakin pisteestä aikajanalla nykyhetkeen asti. Joillakin nuorilla tarina ulottui tulevaisuuden näkyymiin. Nuorten menneisyys ja nykyhetki kulkivat kuitenkin käsi kädessä. Nuorten taustat ja kokemukset vaikuttivat heidän nykyhetkeen ja tällä hetkellä kokemaan hyvinvointiin. Ajatus siitä, että nuorten näkemät ja kuulemat asiat näkyvät edelleen heidän puheessaan, ohjasi minua kirjoittamaan teoriaosuuden samalla kaavalla. Halusin tuoda läpi opinnäytetyöni samankaltaista aikajanaa, joita oli nuorten tarinoissa.

Ikävin aihe, joka toistui nuorten tarinoissa, oli nuorten kokemus kiusatuksi tulemisesta venäläisyyden vuoksi. Suomen kielen taidottomuus tai venäläinen sukunimi syrjäyttivät nuoret omasta ikäluokastaan. Nykypäivänä kiusaaminen on koulumaailmassa yksi puhutuista aiheista. Siihen yritetään kovasti löytää keinot ja tilanteisiin pyritään puuttumaan välittömästi. Puhutaan paljon asennekasvatuksesta. Lapsia pyritään kasvattaa ennakkoluulottomiksi ja kaikkien ainutlaatuisuutta arvostaviksi. Joukosta kuitenkin löytyy aina se, jolla on tarve kiusata toista. Kiusaamiseen puuttuminen on hyvä asia, mutta vahinko on ehtinyt tässä vaiheessa jo tapahtua. Paljon kiinnitetään huomiota suvaitsevaisuuteen, mutta hyvin vähän niihin keinoihin, joilla kiusaamistilanteista voi selviytyä. Mietinkin, tarjotaanko nuorille opetusta siitä, miten kiusaamistilanteisiin tulla reagoimaan, miten suhtautua ja mitä sellaisissa tilanteissa tulisi tehdä? Haastattelemani nuoret kertoivat enimmäkseen kielimuurin toimineen syrjäyttävänä tekijänä. Tarjoaako yhteiskunta maahanmuuttotaustaisille lapsille ja nuorille tarpeeksi tukea kielen opettelemiseen ja uuteen yhteisöön sopeutumiseen? Miten maahanmuuttotaustainen nuori integroidaan uuteen luokkaan? Pohdin myös, että miten kouluissa ratkaistaan kiusaamistilanteet, joissa toisella osapuolella on heikot suomen kielen taidot?

Venäläistaustoista huolimatta nuoret yhdistivät hyvinvointiinsa samoja asioita, mitä esimerkiksi Nuorten Paneeli 2011 -tutkimuksen nuoret. Kaverit, harrastukset ja perhe ovat tärkeitä rakennuspalikoita nuorten hyvinvoinnissa. Olla osa ympäristöään, toteuttaa itseään sekä olla rakastettu ja hyväksytty, toimivat tukipilareina nuorten hyvinvoinnille. Näiden asioiden saavuttamiseksi venäläistaustaisten nuorten on kuljettava eri tietä kuin Suomessa syntyneiden nuorten. On opiskeltava suomen kieli sekä uudet

tavat. Jatkona tälle tutkimukselle olisikin hyvä selvittää, miten esimerkiksi Kymenlaakso edesauttaa venäläisten nuorten suomenkielen opiskelussa, uuteen ympäristöön integroitumisessa sekä sosiaalisten suhteiden luomisessa. Lisäksi olisi mielenkiintoista tietää, minkälaista tukea venäläiset nuoret itse kokevat tarvitsevänsä.

LÄHTEET

Aaltola, J. & Valli, R. 2010. Ikkunoita tutkimusmetodeihin. Juva: WS Bookwell Oy.

Allardt, E. 1980. Hyvinvoinnin ulottuvuuksia. Juva: WSOY.

Empowement of families with children – hankkeen tutkimuksen kuvaus. Helsingin yliopiston, Palmeniakeskuksen Internet-sivut. Palmenian hankkeet. Saatavissa: http://www.helsinki.fi/palmenia/kotka/hankkeet/empowerment/pdf/tutkimuksen_kuvaus.pdf [viitattu 3.4.2013].

Harinen, P., Honkasalo, V., Souto, A. & Suurpää, L. (toim.) 2009. Ovet auki! Monikulttuuriset nuoret, vapaa-aika ja kansalaistoimintaan osallistuminen. Helsinki: Hakapaino.

Hyvärinen, M. 2006. Kerronnallinen tutkimus. Saatavissa: http://www.hyvarinen.info/material/Hyvarinen-Kerronnallinen_tutkimus.pdf [viitattu 25.4.2014].

Konu, A. 2002. Oppilaiden hyvinvointi koulussa. Akateeminen väitöskirja. Tampereen yliopisto. Saatavissa: <http://tampub.uta.fi/bitstream/handle/10024/67186/951-44-5445-6.pdf?sequence=1> [viitattu 10.4.2013].

Kovacs, K. 2000. Nuorten maahanmuuttajien kokemukset kiusaamisesta ja rasismista. Pro gradu -tutkielma. Saatavissa: <https://jyx.jyu.fi/dspace/handle/123456789/7775>. [viitattu 10.4.2013].

Kuula, A. 2011. Tutkimusetiikka – aineistojen hankinta, käyttö ja säilytys. Jyväskylä: Bookwell Oy.

Lehtinen, T. & Lehtinen, I. 2007. Mikä mättää? Murrosiän muutokset kotona ja koulussa. Helsinki: Edita Prima Oy.

Nuorten paneeli 2011. Saatavissa: <http://www.alli.fi/binary/file/-/id/615/fid/1139/> [viitattu 5.6.2013].

Martikainen, T. & Haikkola, L. (toim). 2010. Maahanmuutto ja sukupolvet. Helsinki: Hakapaino.

Puuronen, V. 2000. Johdatus nuorisotutkimuksen. Jyväskylä: Gummerus Kirjapaino Oy.

Puusa, A. & Juuti, P. 2011. Menetelmäviidakon raivaajat. Helsinki: Management Institute of Finland.

Ronkainen, S., Pehkonen, L., Lindblom-Ylänne, S. & Paavilainen, E. 2011. Tutkimuksen voimasanat. Helsinki: WSOYpro Oy.

Saari, J. (toim). 2006. Hyvinvointivaltio –Suomen mallia analysoimassa. Helsinki: Yliopistopaino.

Souto, A. 2011. Arkipäivän rasismi koulussa -Etnografinen tutkimus suomalais- ja maahanmuuttajanuorten ryhmäsuhteista. Helsinki: Hakapaino.

Tuomi, J. & Sarajärvi, A. 2009. Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi. Jyväskylä: Gummerus Kirjapaino Oy.

Vilka, H. 2005. Tutki ja kehitä. Jyväskylä: Gummerus Kirjapaino Oy.

Wais, M. 2005. Lapsuus ja nuoruus nykyaikana –kasvatuksen mielekkyydestä ja mielettömyydestä. Tallinna: Kirjakas Ky/Tallprint.

Venäläistaustaisten maahanmuuttajaperheiden hyvinvointi Suomessa

Venäläistaustaiset maahanmuuttajat ovat Suomen suurin maahanmuuttajaryhmä. Tutkittua tietoa heidän arjestaan ja hyvinvoinnistaan Suomessa on olemassa melko vähän, ja heidän omien kokemustensa kuuleminen olisi erittäin tärkeää.

Kymenlaaksossa ja Etelä-Karjalassa venäläistaustaisten maahanmuuttajien kanssa tehtävää perhetyötä kehittämään on aloitettu huhtikuussa 2011 Empowerment of Families with Children –hanke. Hankkeen aikana järjestetään kaakkoissuomalaisille sosiaali- ja terveysalan ammattilaisille koulutusta ja tuotetaan uutta tietoa Suomen ja Venäjän käytännön toimijoiden palveluista, osaamisesta ja parhaista käytännöistä.

Hankkeeseen liittyen toteutetaan laaja kyselytutkimus kaakkoissuomalaisille venäläistaustaisille maahanmuuttajaperheille ja haastattelututkimus sosiaalialan ammattilaisille sekä lasten ja perheiden hyvinvointiin liittyvä väitöskirjatutkimus. Lisäksi hankkeen aikana tehdään haastattelututkimus, jossa haastatellaan n. 10 lastensuojelun asiakkaana olevan venäläistaustaisen perheen äitiä. Tällöin tutkimuksen kohteena ovat äitien kokemukset sosiaalityöstä, nykyisten lastensuojelun tukimuotojen vaikuttavuudesta sekä perheensä avuntarpeesta ja voimavaroista.

Hankkeen tutkimusjohtajana toimii Helsingin yliopiston Sosiaalityön laitoksen professori Maritta Törrönen. Hankkeeseen palkattuna tutkijana toimii HY Palmenian Kotkan yksikössä Eveliina Heino. Väitöskirjatutkija, VTL Minna Veistilä toimii yliopettajana Kymenlaakson ammattikorkeakoulussa, ja ammattikorkeakoulun sosionomi (AMK)- ja sosionomi (ylempi AMK)-opiskelijat tekevät myös oppinäytteinään hankkeeseen ja väitöskirjaan liittyviä selvityksiä ja kartoituksia.

Kyselylomake lähetetään Väestörekisterikeskuksen poimimalle otokselle, joka käsittää 1000 Kaakkois-Suomessa asuvaa henkilöä, joiden äidinkieli on venäjä ja joiden perheessä asuu ainakin yksi alle 18-vuotias henkilö. Kyselyn vastaukset analysoidaan SPSS-ohjelmalla ja erityisen kiinnostuksen kohteena siinä ovat integraatioon/kotoutumiseen sekä vastavuoroisuuteen liittyvät kysymykset.

Haastattelu toteutetaan 40–50 perheiden kanssa työskentelevälle sosiaalialan ammattihenkilölle Kymenlaaksossa ja Etelä-Karjalassa. Haastattelun teemoja ovat monikulttuurisen perhetyön osaaminen, voimaantuminen ja vastavuoroisuus sekä työskentelyn kehittämisen tarpeet. Haastattelijoina toimivat KyAMK:n opiskelijat.

Väitöskirjan ensimmäisen osan kiinnostuksen kohteena on lasten ja nuorten oma käsitys hyvinvoinnistaan. Aineistonkeruumenetelminä käytetään alle 10-vuotiaiden venäläistaustaisten maahanmuuttajalasten kanssa sadutusta ja eläytymismenetelmän sovellusta sekä 10–18-vuotiaiden nuorten kanssa tarinoiden keruuta. Aineistoa kerää kolme sosionomiopiskelijää. Väitöskirjan toisessa osassa ollaan kiinnostuneita perheiden hyvinvoinnista ammattilaisten havainnoimana. Aineiston keräävät havainnoimalla perheiden kanssa työskentelevät ammattilaiset. Kolmannessa osassa kiinnostuksen kohteena ovat perheiden vanhempien kokemukset hyvinvoinnista. Aineisto kerätään haastatteluin.

Hankkeeseen liittyvän tutkimuksen kaikissa vaiheissa aineiston keruu ja käsittely sekä säilytys tapahtuvat siten, että tutkimukseen osallistuvien henkilöiden yksityisyys ei vaarannu. Kaikilta tutki

mukseen osallistujilta pyydetään kirjallinen (oma tai huoltajan) suostumus. Lasten vanhemmille tiedotetaan tutkimuksesta ja he voivat olla halutessaan läsnä sadutus-, eläytymismenetelmä- ja tarinankerrontatilanteissa. Tutkimukseen osallistuvilla on missä vaiheessa tahansa mahdollisuus ilmoittaa, ettei halua enää osallistua tutkimukseen. Tutkimukseen osallistumattomuus ei vaaranna henkilöiden palvelujen saamista eikä muuta kohtelua.

Tutkimusten tulokset julkaistaan hankejulkaisuissa suomen, englannin ja venäjän kielillä. Lisäksi väitöskirja julkaistaan englanninkielisenä Helsingin yliopiston E-thesis -verkojulkaisusarjassa ja opiskelijoiden opinnäytetyöt suomenkielisinä ammattikorkeakoulujen www.theseus.fi -opinnäytetyösivustossa.

Lisätietoja tutkimuksesta antavat

tutkija Eveliina Heino, eveliina.heino@helsinki.fi

väitöskirjatutkija Minna Veistilä, p. 044 702 8413, minna.veistila@kyamk.fi

Благополучие русскоязычных семей в Финляндии.

Русскоязычные иммигранты – это крупнейшая группа иммигрантов на территории Финляндии. Точных исследований о буднях русскоязычных иммигрантов сделано сравнительно мало, поэтому здесь очень важно узнать их собственное мнение о жизни в Финляндии и их впечатления.

В рамках проекта "Empowerment of Families with Children" в Юго-Восточной Финляндии начата деятельность по развитию семейной работы для русскоязычных переселенцев в апреле 2011 года. На протяжении действия проекта профессиональным работникам здравоохранения и социальной сферы обслуживания юго-восточного региона будет организовано обучение и предоставлена новая информация о практической деятельности и лучших трудовых навыках в этих сферах в Финляндии и России.

В рамках проекта будет осуществлён широкий опрос русскоязычных семейных иммигрантов, проведены интервью с социальными работниками, а также исследования на тему детского и семейного благополучия, которые будут основой для докторской диссертации. Кроме того в составе действия проекта будут проводиться исследования результатов интервью около 10 русскоязычных матерей связанные с защитой детства. Цель исследования – узнать их мнение по поводу социального обслуживания о влиянии действующих методов работы по защите детства, о потребностях и ресурсах семей в этой части.

Научным руководителем данного проекта является профессор кафедры социальных наук Хельсинкского университета Маритта Тёррönen.

Штатным исследователем в проекте является Эвелиина Хейно. Старший преподаватель высшей профессиональной школы Кюменлааксо Минна Вейстиля на основе материалов проекта будет защищать докторскую диссертацию а также студенты высших учебных заведений социологи исследуют и собирают информацию для докторской диссертации и своих дипломных работ.

Отбор участников интервью произведён методом случайного поиска из системы по регистрации населения Финляндии (Väestörekisteri). В отборе принимали участие 1000 семей русскоязычных жителей городов Котка, Хамина, Коуволла, Иматра и Лаппеенранта, в которых есть как минимум один ребенок младше 18 лет. Ответы на вопросы будут проанализированы на СПСС-программе и особый интерес для исследования представляют вопросы интеграции и взаимности.

В интервью будут участвовать 40-50 профессиональных социальных работников Юго-Восточной Финляндии. Основные темы умение, расширение возможностей, взаимность при семейной работе в многокультурной среде и необходимость развития своего профессионального умения. Интервью проводят студенты высших учебных заведений.

В первой части докторской диссертации будут рассматриваться представления детей и подростков о своём благополучии. Отбор материалов у русскоязычных детей переселенцев в возрасте младше 10 лет и процесс вживания в общество подростков и молодёжи 10-18 лет на основе их жизненных рассказов. Материалы собирают три студентки-социолога. Во второй части докторской диссертации исследуется семейное благополучие на основании заметок профессиональных работников. Материалы собирают работники социальной сферы при работе с семьями. В третьей части в центре внимания мнение и опыт родителей в части благополучия семьи. Материалы собираются на основе интервью.

Вся информация, собранная и обработанная в процессе исследований будет рассматриваться конфиденциально и ответы единичных частных адресатов опознать невозможно.

У всех, участвующих в исследовании, просим письменное согласие на исследование. Родителей детей, участвующих в опросе информируем об исследовании и предоставляем возможность присутствия при опросах. У всех участников исследования есть возможность отказаться от участия в исследовании в любое время без каких-либо негативных последствий в дальнейшем в части получения услуг или другого обращения.

Результаты исследований будут опубликованы в итоговом рапорте по проекту и в научных статьях на финском, английском и русском языках. Докторская диссертация будет опубликована на английском языке в серии электронных публикаций E-thesis Хельсинского университета и дипломные работы студентов высших учебных заведений на финском языке на страницах E-thesis высших учебных заведений.

Дополнительную информацию по исследованиям можно получить у исследователя Эвелиины Хейно eveliina.heino@helsinki.fi
кандидата-исследователя Минна Вейстиля, тел. 0447028413, minna.veistila@kyamk.fi

Kutsu mukaan väitöskirjatutkimukseen venäläistaustaisten maahanmuuttajaperheiden hyvinvoinnista

Hyvä vastaanottaja,

teen Helsingin yliopistossa sosiaalityön väitöskirjatutkimusta *Well-being of Immigrant Families with Russian Background in Finland*. Tutkimus on osa Kaakkois-Suomessa ja Venäjällä toteutettavaa Empowerment of Families with Children -hanketta. Tutkimuksen tarkoituksena on oppia ymmärtämään paremmin venäläistaustaisten maahanmuuttajaperheiden hyvinvointia ja siihen vaikuttavia seikkoja. Hankkeen tarkoituksena on kehittää perheiden kanssa tehtävää työtä. Väitöskirjatutkimuksen ohjaajana toimii professori Maritta Törrönen.

Tutkimukseen kerätään kolmenlaista aineistoa: lasten ja nuorten käsityksiä hyvinvoinnistaan satujen ja tarinoiden muodossa, ammattilaisten käsityksiä perheiden hyvinvoinnista havainnoinnin muodossa sekä perheiden vanhempien käsityksiä hyvinvoinnista haastatteluina. Aineistoa keräävät Kymenlaakson ammattikorkeakoulun sosiologiopiskelijat opinnäytetöinään, perheiden kanssa työskentelevät ammattilaiset sekä väitöskirjatutkija.

Sadutuksessa & eläytymismenettelmissä opiskelijat tapaavat lastanne 2 kertaa ja pyytävät heitä kertomaan tarinoita hyvinvointiin liittyen. Tarinoiden keruu tapahtuu päiväkotiaikana päiväkodissa. Voitte halutessanne olla läsnä tapaamisissa.

Pyydän teitä osallistumaan seuraavaan tutkimuksen osaan:

1 Lasten ja **nuorten** tarinoiden kerääminen

Lapsi, tutkija, aika ja paikka:

Liitteenä on suostumuslomake, jonka pyydän täyttämään ja palauttamaan henkilölle, jolta saitte tämän kirjeen. Liitteenä on lisäksi tutkimustiedote, jossa on yhteystietoni.

Annan mielelläni lisätietoja tutkimuksesta.

Lämmin kiitos avustanne ja osallistumisestanne tärkeään tutkimukseen!

Minna Veistilä

VTL, yliopettaja, väitöskirjatutkija

Suostumus: osallistuminen väitöskirjatutkimukseen

Suostun siihen, että lapseni osallistuu VTL Minna Veistilän väitöskirjatutkimukseen *Well-being of Immigrant Families with Russian Background in Finland*. Minulle on kerrottu tutkimusaineiston keruusta, käsittelystä ja julkaisusta riittävästi ja olen tutustunut Tutkimustiedotteeseen. Tiedän, että voin koska tahansa perua osallistumisemme tutkimukseen.

Väitöskirjan aineiston keruu, johon osallistun:

1 nuorten tarinoiden kerääminen

Paikka ja aika

Allekirjoitus ja nimen selvennys

**PALAUTA TÄMÄ LOMAKE TÄYTETTYNÄ MAHDOLLISIMMAN PIAN,
KIITOS!**

Приглашение для участия в исследовании благополучия русских семей

Уважаемые родители!

Я пишу диссертацию в Хельсинском университете на тему “Well-being of Immigrant Families with Russian Background in Finland”. Моё исследование - часть проекта “Empowerment of Families with Children”, который проводится в России и в Юго-Восточной Финляндии. Цель исследования: научиться лучше понимать благополучие семей и обстоятельства, которые влияют на благополучие русско-язычных семей. Цель проекта: развивать работу с семьёй. Руководитель диссертации профессор Маритта Тörröнен.

Для исследования собирается материал по трем направлениям: впечатление детей и подростков о своём благополучии в форме сказок и историй, представление специалистов о благополучии семей в форме наблюдения и представление родителей семей о своём благополучии в форме интервью. Материал собирают социологи института Kumenlaakso для своих дипломных работ, специалисты, которые работают с семьями, и аспирант.

Целью исследования является улучшение работы социальных служб, развитие существующих форм поддержки, улучшение эффективности защиты ребенка и семьи, и определение количества ресурсов. Конфиденциальность исследования не нарушается. Родителям сообщат о результатах исследования.

Для изучения студентка (Анитта Эскола) встретится с вашим ребенком 1 раз. И во время встречи попросит рассказать историю на тему благополучия. При желании вы можете участвовать при встречах.

Просим Вас поучаствовать в следующей части проекта:

1. Собираение рассказов подростков

В приложении анкета-соглашение, которую просим Вас заполнить и вернуть лицу, от которого Вы получили это письмо. В приложении также информация по исследованию и мои данные.

Я с удовольствием дам дополнительную информацию.

Большое спасибо Вам за вашу помощь и участие в важном проекте.

Минна Вейстиля

Кандидат-исследователь

Согласие на участие в исследовании для диссертации

Я согласна/согласен с тем, что мой ребенок будет участвовать в диссертации Минна Вейстиля на тему ” *Well-being of Immigrant Families with Russian Background in Finland*”.

Меня достаточно ознакомили с методами и данными исследования. Я знаю, что в любой момент могу отменить наше участие в исследовании.

Сбор материала для диссертации, в котором я участвую

2. Собираение рассказов подростков

Место и время _____

Подпись _____

Верните заполненную анкету, пожалуйста, как можно быстрее. Спасибо!